

Zonnewijzer

HUISBLAD VAN MIJZO | ZONNEHOF

Jaargang 41
December 2023

Wat **mijzo**
bijzonder maakt

INDEX:

blz:

Index.....	1
Informatie Zonnehof / Zonnewijzer.....	2
Kerstwens.....	3
Petra Lepolder, voorwoord	4
Column, Als de lichtjes doven / Sneeuw.....	6
Een dikke dank-je-wel.....	7
Wet zorg en dwang.....	8
December, de ultieme feestmaand	10
Oktoberfeest.....	12
Rogier van der Weyden, Geboorte van Jezus.....	14
Samen zorgen voor elkaar	15
Vliegende dino	16
Woordzoeker / Uitslag vorige Zonnewijzer.....	18
De Groene Muze, bewegen voor ouderen.....	20
Halloween of Driekoningen?	22
Raad dit plaatje!.....	24
Martijn Dingemans stelt zich voor	25
10 Jaar nieuw Zonnehof.....	26
Buurtcafé / Team-uitje.....	28
Het nieuwe zorgstelsel.....	29
Kerstverhaal	30
Tactiel Stimulering	32
Krokje	33
Schneewald 2023	34
Wij namen afscheid	34
Als ik dood ben... , gedicht	37
Olifanten rouwen.....	38
Creatief DNA	40
Uit de prehistorie van Zonnehof.....	41
Even Puzzelen	44
Oliebollen en Vuurwerk.....	46
Tilburgs hoekje /oplossingen 'even puzzelen'	48
Taawoer	49
Informatie kerken	50
Activiteiten.....	52

41STE JAARGANG, NR. 4.

DECEMBER 2023, JANUARI EN FEBRUARI 2024

Locatie Zonnehof,
Huis van de Reit

Professor Gimbrèrelaan 24
5037 EK Tilburg
Tel: 013-4624000

Mensen in onze organisatie

Raad van bestuur:

Mireille de Wee
Annet Boekelman
Patrick de Rooij

Locatiemanager Zonnehof:

Petra Lepolder

Teammanager zorg en welzijn:

Corina Versteeg

Teammanager thuiszorg:

Anouk Erdkamp

Teammanager services en dienstverlening :

Cristel de Groot

Vrijwilligerscoördinator:

Ingrid Stavleu

Thuiszorg Zonnehof:

Monique Verhoeve

Cliëntenraad:

vacatures

Huurderscommissie

(voor de huurappartementen van
TBV Wonen):

Hanneke Bergmans
Diny Leenheers

Redactie Zonnewijzer:

Gerda Steijns
Wybe Feenstra
Hanneke de Jong
José Jacobs
Ingrid Stavleu

De Zonnewijzer verschijnt in de maanden : maart - juni - september - december

Oplage: 260 exemplaren

De volgende Zonnewijzer komt uit: **1 maart 2024**

Kopij dient uiterlijk **12 februari 2024** te zijn ingeleverd bij
Hanneke de Jong, gastvrouw, Mail-adres: Hanneke.de.Jong@mijzo.nl

*Alle bewoners,
medewerkers en
vrijwilligers
wensen
alle vrijwilligers,
medewerkers en
bewoners
van Zonnehof
Mooie Kerstdagen
en een
tevreden en vreedig
2014*

Beste Allemaal,

Kijkt u ook zo uit naar de feestdagen die voor ons liggen? Na een lange, soms wat natte zomer, hebben we de eerste herfststorm inmiddels achter ons liggen en zijn de bladeren nu echt van de bomen gevallen. Tijd om weer wat vaker binnen te zijn. De chocoladeletters en pepernoten liggen in de winkel, we versieren ons huis en de kerstboom in kerstsfeer en de afspraken over “wat doen we met de kerst en oud en nieuw” zijn bij mij in het gezin al weer gemaakt.

Ook dit jaar is binnen Zonnehof de decembermaand goed gevuld. We beginnen op 6 december met een Sinter-/Kerst-Bingo en op 9 december wordt de vertrouwde kerstmarkt georganiseerd.

Op 13 december kunt u genieten van een kerstoptreden van het koor L’Esprit. En 18 december wordt een drukke dag met overdag kerststukjes maken en ’s avond een optreden van het koor Pistache. En we blijven nog in de liedjes-sfeer want op 20 december komt Shirley met een zingende kerstman.

Voor veel bewoners is de kerkdienst een belangrijk onderdeel van Kerst. Daarom organiseren wij op 21 december een oecumenische Kerstviering.

Lekker eten hoort ook echt bij de Kerstdagen, daarom is er voor onze cliënten op 1^e Kerstdag een lunch en diner en op 2^e Kerstdag een brunch in de Brasserie.

De decembermaand ronden wij af met een eindejaars-party op 28 december waar de oliebollen natuurlijk niet zullen ontbreken. Om in januari nog door te gaan met een Nieuwjaarsbingo op 3 januari, het uitwisselen van Nieuwjaarswensen op 5 januari, een optreden van drie koren rond het thema Driekoningen op 6 januari en een optreden van zangeres Simone op 10 januari.

Kortom het is gezelligheid troef in Zonnehof de komende weken.

Ik wens u dan ook een fijn en warme periode toe en tot in het nieuwe jaar!

Petra Lepolder

Komt u
ook?

mijza
ziet mij

Kerstmarkt

zaterdag 9 december 2023
11.00–16.00 uur

Diverse kramen:

- Kerstartikelen en kerstkaarten
- Tassen, sjaals en handschoenen
- Sieraden
- Snoep

Kerstbloemstukken van Bloemisterij 't Laar

Pianomuziek

Bezoekje van de Kerstman

Zonnehof | Prof. Gimbrèrelaan 24 | Tilburg

In plaats van mijn column laat ik graag deze tekst bij u achter. Het houdt ons immers allemaal zo bezig...

Als de lichtjes doven

Op een slagveld klonk een stem,
was van ver te horen,
zong dat er in Bethlehem
een kindje was geboren.
In die nacht zo stil en groot
zwegen de kanonnen,
die zijn bij het morgenrood
toch opnieuw begonnen.

Kerstmis lijkt ons keer op keer
vrede te beloven,
maar kanonnen dreunen weer,
als de lichtjes doven.

Donkere Zuid-Afrikaan,
honger moet je lijden,
mag niet naar je vader gaan,
bent van hem gescheiden.
Wie dit hebben uitgedacht,
komen allen samen,
zingen plechtig Stille Nacht,
zonder zich te schamen.

Kerstmis lijkt ons keer op keer
vriendschap te beloven,
maar dan gaan ze altijd weer
alle lichtjes doven.

Turk en Griek en Marokkaan,
mogen die hier blijven?
Mogen die hier ook bestaan
of zal men ze verdrijven?

Kerstmis doet ons telkens weer
beterschap beloven,
laat dan deze ene keer
het lichtje niet weer doven.

Willem Wilmink

En toch: een vredig Kerstfeest!

Gerda

Sneeuw,
gezegende sneeuw,
valt uit de lucht
als gebleekte vliegen.
De grond is niet meer naakt.
De grond heeft zijn kleren aan.
De bomen duwen in de donsdekens
en elke tak draagt de sok van God.

Er is hoop.
Er is overal hoop.
Ik bijt erin.
Iemand zei eens:
bijt niet voor je zeker weet
of het een brood of een steen is.
Ik bijt in louter brood
rijzend, gistend als een wolk.

Er is hoop.
Er is overal hoop.

Van: Bernlef- Zwijgende man

EEN DIKKE 'DANK JE WEL!'

Het najaar is aangebroken. Storm, regen en wind brengen kou mee en zijn duidelijk voelbaar. De herfst is overal zichtbaar met zijn prachtige kleuren, die juist warmte uitstralen in plaats van kou. Vooral de rode bladeren trekken mijn aandacht. Rood is de kleur van vuur en bloed, van oorlog en gevaar, van passie en liefde. Het roept vaak een intense emotie op en heeft invloed op je fysieke gesteldheid.

De diverse bruin getinte bladeren verspreiden een aardse geur. Enerzijds doet het me denken aan een rottingsproces, anderzijds aan het natuurlijk proces van doodgaan. Voor de een heerlijk om te ruiken, voor de ander juist niet. Het roept emoties op van vergankelijkheid en dood en kunnen je somber maken.

Maar dan hebben we nog de kleur geel. De kleur van zonneschijn, die de bladerenmassa juist opfleurt door zijn lichtheid en levenskracht. Geel produceert warmte, je wordt er vrolijk van. Een emotie die je aanzet tot activiteit, het geeft je energie.

U zult zich ondertussen afvragen: "Waar leidt dit gemijmer toe?" Het najaar roept bij mij gedachten op over oud worden. Oud worden gebeurt gewoon. Het liefst in redelijke gezondheid zodat we onze zelfstandigheid en vrijheid behouden. Maar wat als dat niet zo is? Je wordt ziek en hulpbehoevend en je moet verhuizen naar een zorginstelling. Dit is een dierbare van mij overkomen. Een van de velen! Sinds een jaar woont hij nu in Zonnehof. Toen ik voor de eerste keer in Zonnehof binnenkwam, proefde ik een weldadige sfeer. We kregen een warm welkom en de zorg deed er alles aan om het de nieuwe bewoner naar zijn zin te maken. Het afgelopen jaar heb ik van dichtbij ervaren hoe ongelooflijk ingewikkeld het bieden van zorg is. Ik heb het dan niet over "de natjes en droogjes", dat zit wel goed. Familie rekent erop dat men zijn uiterste best doet voor hun dierbare. De zorgmedewerkers willen ook niets liever dan aan die vraag beantwoorden. Ze doen ongelooflijk hun best en proberen de bewoners steeds centraal te stellen. Daarbij is het voor mij steeds duidelijker geworden dat je dit werk met je hart moet doen. Stralende ogen, vriendelijkheid en oprechtheid. Er zijn voor mensen in hun meest kwetsbare levensfase, ze veiligheid en vertrouwen bieden. Een hele opgave!

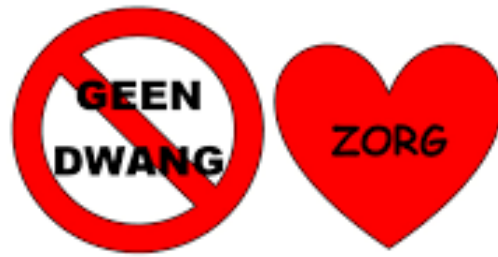
Groot is mijn dankbaarheid dan ook dat ik veel van deze eigenschappen in Zonnehof tegenkom. Het personeel van de Brasserie, de schoonmaakkploeg, Hanneke en Tim, de vrijwilligers, iedereen "kent" de bewoners en dat is een groot compliment waard. Mijn speciale dank gaat uit naar afdeling 38. Jullie saamhorigheid als team, er voor elkaar zijn in goede en slechte tijden, heeft zijn weerslag op de bewoners. Jullie doen je best om de noodgedwongen leefomgeving van de bewoners zo optimaal mogelijk te maken. Hartelijk dank voor jullie tomeloze inzet!

Hele fijne feestdagen en een gelukkig, gezond maar vooral liefdevol 2024.

Agnes Vercruijse

Goede vriendin van de heer Freek Boink, woonachtig op afd. 38

Wet Zorg en Dwang

U, wij en de zorg, zijn sinds 1 januari 2020 geconfronteerd met de wet Zorg en Dwang, afgekort wzd, een wet met een naam die in eerste instantie verwarring oproept. Want wat wordt er in hemelsnaam geregeld in een wet die zo'n onbegrijpelijke om niet te zeggen nare naam draagt.

Het gaat over mensen die niet meer goed de regie over het eigen leven kunnen houden, mensen met psychiatrische en psychogeriatrische problemen. Deze mensen worden opgenomen in psychiatrische instellingen en in verpleeghuizen en daar wordt voor hen gezorgd. En dat betekent dat ze voldoende en verantwoord voedsel krijgen, dat voorkomen wordt dat ze onrustige nachten beleven, dat ze aangenaam worden beziggehouden en dat ze niet zomaar kunnen gaan dwalen en verdwalen en dus gevaar lopen. Ze wonen op gesloten afdelingen en er wordt over hen beslist. Maar in deze tijd kan het niet meer dat je mensen hun vrijheid, in welke vorm dan ook, ontnemt. Dat mag alleen de strafrechter.

Maar dat stelt vooral de zorg wel voor grote problemen. Want hoe moet het dan??? Je kunt deze mensen toch niet zomaar aan hun lot overlaten. Daar komen grote ongelukken van. Echter dat staat in grote tegenstelling met onze overtuiging dat een mens recht heeft op vrijheid en zelfbeslissing. Wij vinden dat vanzelfsprekend, belangrijk en een kostbaar goed. Niemand hoeft te bepalen wat ik doe, tenzij ik daarmee een ander leed berokken of in gevaar breng natuurlijk.

Zonnehof heeft dus ook te maken met deze nieuwe wet, want ook hier wonen psychogeriatrische patiënten op gesloten afdelingen: de woongroepen. En ook hier wordt heel hard nagedacht over en gewerkt aan het ten uitvoer brengen van deze wet.

En laten we eerlijk zijn: deze veranderingen treffen veel verschillende belanghebbenden en betrokkenen: de bewoners zelf, diens familie, het verzorgingshuis en de verzorgenden moeten allemaal, vanuit een totaal ander gezichtspunt dan voorheen, aan de slag, een knop omzetten. Ik wil ze met u eens één voor één belichten en op ons laten inwerken wat dit voor hen allen betekent.

De organisatie in huis moet anders geregeld worden. De deuren van de afdelingen waar deze bewoners wonen zijn op slot om te voorkomen dat ze gaan dwalen en in onveilige situaties terecht kunnen komen. Nu moeten deze mensen, natuurlijk binnen veilige grenzen, kunnen gaan en staan waar ze willen. Er zijn gelukkig nu elektronische systemen beschikbaar die voorkomen kunnen dat iemand uit het zicht verdwijnt. Maar toch, je wilt de verantwoordelijkheid niet op je hebben dat een van je bewoners toch aan waarneming ontsnapt en een ongeluk veroorzaakt met misschien wel erg nare gevolgen.

De bewoner die het betreft zal op een heel andere manier benaderd gaan worden en moet en mag over dingen die hem aangaan beslissen en keuzes maken over zaken waarover hij of zij al lang niet meer heeft nagedacht. Dat kan voor onzekerheid en dus verwarring en onrust zorgen.

De geliefden, familieleden, betrokkenen bij de bewoners, die hun zorg hadden overgedragen aan een veilig nieuw huis en ervaren hebben dat het rust bracht, zien hun geliefde opnieuw in een vrije omgeving met de onrust en verwardheid die dat bij hem of haar kan oproepen.

En ook de personeelsleden die dagelijks met deze mensen omgaan en soms een jarenlange ervaring hebben met de 'oude' werkwijze, worden onzeker. Want voor hun betekent het gevaar als de deur open staat en meneer Jansen zomaar naar buiten kan en de straat kan oversteken. Zo waren ze niet opgeleid. En alsmäär weer vragen wat mevrouw Klaassen op haar boterham wil en geen antwoord krijgen kost veel van de toch al schaarse tijd.

Ja natuurlijk heeft de wetgever hierover ook nagedacht. Hij zegt dat:

“de nieuwe wet de rechten regelt van mensen, die te maken krijgen met **onvrijwillige zorg of onvrijwillige opname**, in de meeste gevallen mensen met een psychogeriatrische aandoening zoals dementie of mensen met een beperking.” En “de kern van de wet is het uitgangspunt dat er altijd **vrijwillige** zorg moet worden gegeven **tenzij** het niet anders kan. Zorg voor ouderen en mensen met een beperking moet waar mogelijk op vrijwillige basis plaatsvinden.”

En “soms is het niet mogelijk dat een persoon zelf kan inschatten wat wel of niet goed voor hem is. Een zorgverlener zal de persoon dan ondersteunen om toch een **vrijwillige keuze** te maken.”

Zoals ik heb proberen duidelijk te maken zal deze nieuwe wet heel veel gaan vragen van alle partijen die hierbij betrokken zijn, al zullen ze natuurlijk allemaal het recht op vrijheid van de mens die het betreft omarmen.

Het zal lastig zijn zowel voor de bewoner, als voor de geliefde en voor de verzorgende. Samen zal hier een weg in gevonden moeten worden. En dat betekent dus zeker dat alle partijen elkaar hard nodig hebben. Deze ommekeer vraagt ruimte voor ieders creativiteit bij het zoeken naar oplossingen, vraagt begrip voor de manieren van werken en vooral ook begrip voor elkaars angsten en zorgen.

Het vraagt een nieuwe kijk op de toekomst en die kan zijn basis vinden in de grote kennis en ervaring met de problematiek.

Heb dus oog voor elkaar en zorg goed voor elkaar! Dat is voor ieder in dit lastige proces erg hard nodig!

Gerda

December de ultieme feestmaand

Nu ik achter mijn computer ga zitten om u dit verhaal te vertellen is het 8 november, het regent pijpenstelen en de wind giert om het huis. Over drie weken begint december, de maand vol met uitbundige feesten: Sint Nicolaas, Kerstmis en Oudejaarsavond. Maar als je nu en ook wat weken geleden al de supermarkt, de binnenstad of een tuincentrum inloopt denk je dat het allang december is. Je krijgt het gevoel dat je je moet haasten om de cadeaus, de gedichten en de menu's voor de feestdagen klaar te krijgen. Half oktober lachte de Sint je vanaf de reclamefolders al vriendelijk toe en kon je chocolade letters, en pepernoten kopen.

De verwarring sloeg ook bij mij toe. Ik heb een jarenlange gewoonte om mijn kinderen en kleinkinderen met Sinterklaas chocoladeletters te geven. Inmiddels zijn er dat negentien. Gek gemaakt door het vroege aanbod en met de vrees dat ik te laat zou zijn ben ik ze bij mijn supermarkt gaan kopen, maar daar lag maar een gedeelte van het alfabet. Uiteindelijk, na vier winkels, had ik eind oktober de reeks compleet. Nu zie ik elke dag dat rijtje letters staan en het duurt nog een maand voor Sint echt jarig is. En elke keer dat ik in de supermarkt ben liggen er nog volop letters.....

Maar ook het Kerstfeest wordt al begin november volop onder de aandacht gebracht. Toen wij wat winterviooltjes gingen kopen in een tuincentrum werden we bij binnenkomst verwelkomd met een stemmig kerstliedje. En voor wij via de verplichte looproute uiteindelijk bij de planten aankwamen liepen wij, sfeervol verlicht en omspoeld met kerstmusiek,

langs een mega-aanbod van kerstballen, kerststallen, kerstverlichting, kerstmannetjes en met kunstsneeuw bestrooide huisjes en nog veel meer in mijn ogen nutteloze voorwerpen. Uiteindelijk vonden we gelukkig de winterviooltjes.

Thuis in mijn luie stoel overviel me dat ik het zo jammer vind dat de commercie zo vroeg en zo massaal de feestmaand december optuigt, want het feestelijke op de dagen zelf daalt zo volgens mij flink in waarde. Vroeger, in mijn jonge jaren, was dat wel anders. Ik ben in Den Haag opgegroeid en begin december werd de binnenstad verlicht met enorme feestverlichting en werden in heel veel winkels de etalages veranderd in prachtige sprookjes- en fantasievoorstellingen compleet met bewegende figuren, rijdende treintjes en kerstverlichting.

In het weekend gingen wij dan met het gezin de stad in om ons te vergapen aan al dat fraais. De mooiste en grootste etalages waren bij de Bijenkorf, daar konden wij heel lang met onze neus tegen het glas gedrukt naar kijken. En dan gingen we de Bijenkorf in, niet

om spullen te kopen, dat was te duur voor ons, maar achter in de zaak, bij het trappenhuis, werden grote augurken, wij noemden die 'zure bommen', per stuk verkocht. Dat was voor ons een ultieme lekkernij. 's Avonds werd de schoen gezet bij een echte kolenhaard en opgewonden ging je naar bed om de volgende morgen een suikerbeest of chocolademunten en pepernoten in je schoen te vinden. En dan pakjesavond met surprises en gedichten, dat was het feestelijke begin van de decembermaand.

Na Sinterklaas werden de etalages omgetoverd in de kerstsfeer, klonken de kerstliedjes in de stad en begon het genieten opnieuw. Dan naar de stad om de kerstsfeer op te snuiven en te smullen van kerstkransjes van chocolade en fondant. Thuis werd kerstboom opgetuigd met echte kaarsjes, een piek en alleen maar zilveren ballen. En op Kerstavond gingen we met het hele gezin naar de kerk, naar de nachtmis met 'drie Heren' en het sfeervolle "Stille nacht, heilige nacht" uit volle borst meegezongen door alle gelovigen. En als we dan midden in de nacht thuis kwamen wachtte er een maaltijd met krentenbrood met roomboter en een boterham met rosbief, een ongekennde luxe. En op eerste Kerstdag was er het echte kerstdiner. Wat op het menu stond weet ik niet meer, maar het was heerlijk. Het toetje weet ik mij wel te herinneren: vanille vla, gemaakt van poeder uit een pakje, met slagroom en vruchtensiroop.

En dan moest Oud en Nieuw nog komen. De decembermaand was toen een maand van volop genieten. Maar die begon niet zo lang van te voren als nu en eigenlijk, zo terug mijmerend vond ik dat veel leuker.

Ik wens U allen een hele feestelijke december maand toe, een zalig en gezellig Kerstfeest, een fijne oudejaarsavond en een heel gelukkig en gezond 2024.

Wybe Feenstra

25 oktober werd het oktoberfeest gevierd.

Bijna carnaval
maar met andere
muziek en
verkleed in
Lederhose
en Dirndl!

Herzlich
willkommen

Oktoberfeest in Zonnehof

In navolging van het grote Oktoberfeest van München in het Beierse land heeft Zonnehof zijn eigen Oktoberfeest, al zijn er niet die van die reuzenpotten bier en gebraden haantjes zoals in München. Het zal zeker gezellig zijn.

Bij het binnenkomen proef ik al de sfeer. Langer tafels, Lederhosen en hoeden voor de heren, alhoewel de dames ze ook dragen, maar die hebben van die leuke minihodjes.

Ik zie nog meer klederdrachtenkostuums en daar zie ik er twee die mijn kostuums aan hebben. Die heb ik altijd gedragen als ik ons skigebied moest promoten op de grote skibeurs in Tilburg en ik droeg ze natuurlijk ook bij evenementen in Oostenrijk.

Beieren en Oostenrijk zijn nauw met elkaar verbonden wat kleding en tradities betreft. Het doet me plezier ze weer te zien en dat ze gedragen worden door José en Patricia. Mij passen ze niet meer en ik heb ze aan Zonnehof gegeven. (Joke staat in het midden!)

Kortom, het zal een geweldig feest worden. De muziek en de zangers staan klaar, dus het feest kan beginnen.

En het is een geweldig feest geworden. Met aan het einde een hartelijk dankjewel aan de zangers, vrijwilligers en alle medewerkers met een daverend applaus.

Joke Bertens

Aan allen in Zonnehof een gezegend en vreugdevol Kerstfeest
en voor het Nieuwe jaar gezondheid en alle goeds!

De geboorte van Jezus

Rogier van der Weyden 1399/1400 – 1464

olieverf op paneel , ca. 1445 - 1448. Gemäldegalerie der Staatlichen Museen, Berlijn.

Dit is het middelste paneel van Rogier van der Weydens Bladelin-drieluik.

Het toont Jozef en Maria die knielend hun pasgeboren zoon aanbidden.

De stad op de achtergrond is Betlehem.

De man rechts is Peter Bladelin, de opdrachtgever van het triptiek. Hij heeft netjes zijn hoed afgezet. Hij knielt op de plek waar vaak een herder wordt afgebeeld.

Ondanks de geringe afstand tot het kind maakt Bladelin niet helemaal deel uit van de scène. Hij zit net buiten de stal, en Van der Weyden schilderde hem zo dat zijn figuur nergens die van Maria overlapt. Hij blijft een buitenstaander, een toeschouwer .

Samen zorgen voor elkaar

Mijzo heeft een maatschappelijke opgave. Iedereen wil zo lang mogelijk thuis wonen, vitaal, zelfstandig en onafhankelijk zijn van zorg. Dat is wat we het liefste willen zien.

Dat de zorg niet meer is zoals voorheen is bij iedereen wel duidelijk. De bewustwording is er bij de meeste mensen wel. Maar hoe kunnen we met zijn allen zorgdragen of bijdragen aan actief ouder worden, stimuleren van community care, met plezier naar het werk gaan, samen het verschil maken, ontdekken en een gezonde bedrijfsvoering hebben.

Duidelijk voor ons is het dat we weten voor de toekomst en eigenlijk nu al, dat we gaan aanpassen en gaan proberen met zijn allen, om de naasten van de bewoners meer te betrekken bij hun welzijn.

In de Zonnewijzer nummer 2, de zomereditie van dit jaar heeft u een verslag kunnen lezen van een voorstelling die in Zonnehof is gebracht door Ervarea, een organisatie die zich richt op 'leren door beleven'. Dat was een voorstelling waarin duidelijk werd gemaakt dat de zorg nu en in de toekomst er heel anders uit moet gaan zien dan we van vroeger gewend waren. Toen werd vader en/of moeder afgeleverd bij het verzorgingshuis en daar werd bepaald hoe het voor de rest van hun leven zal gaan. Naasten speelden toen nauwelijks meer een rol. Zo kan het nu en in de toekomst niet meer.

Henriette en Riana zijn gesprekken gestart met de familie van de bewoners. Dat zijn één op één gesprekken: steeds met de partner, kinderen of nauw betrokkenen van één bewoner, zodat het steeds gaat om de behoeften van hun naaste. Riana en Henriette zijn opgetogen over deze bijeenkomsten en vooral over de bereidheid van de naasten om mee te helpen, mee te denken en met initiatieven te komen hoe ze kunnen bijdragen aan de zorg. "Dat is hartverwarmend. Er wordt heel veel begrip en waardering getoond voor ons werk en men wil heel graag daarin ook een rol spelen."

Wij zijn blij met alle betrokkenheid van de naasten en collega's zodat wij verder kunnen met deze interessante maatschappelijke opgave .

Henriette en Riana

Ik, uw eindredacteur van dit blad, woon in Zorgvlied, de wijk net aan de andere kant van de Bredaseweg. In mijn straat woont ook Piet van den Hout. Piet is bioloog en gefascineerd door de natuur in het veld. Hij heeft onlangs weer een boek gemaakt: "Op de huid van de Heide". Het is een soort dagboek waarin hij beschrijft wat hij beleeft en ziet op de tochten die hij maakte over de Regte Heide, twee keer per week en dat een jaar lang. Vaak 's morgens bij het krieken van de dag, maar ook 's avonds als de zon ondergaat. Hij bestudeerde niet alleen de vogels en hun onderlinge relaties, maar ook de kleine beestjes op en in de grond, waarnaar hij tijden kon zitten kijken. Hij herkende 'zijn' dieren en kende hun gedrag. De slotzin van het boek, en dat roerde me meer dan ik van mezelf had verwacht, beschreef zijn blijdschap toen hij, na hun verblijf in het warme zuiden, in het vroege voorjaar *zijn* spreekwoord, met zijn bijzondere stemgeluid, weer terugzag.

Piet schrijft ook een column in: 'Thuis in Zorgvlied, Wijkkrant van, voor en door de inwoners van de wijk Zorgvlied'. Deze column is van september/oktober 2023 en ik mocht hem ook aan u laten lezen.

Piet Mooren is ook een straatgenoot, was een vriend van de schrijver en is een paar maanden geleden overleden. Deze Piet was neerlandicus en hield van taal, lezen en verhalen. Bioloog Piet heeft daar ook veel gevoel voor. Zo hebben ze elkaar vast gevonden.

Gerda

Vliegende dino

[geïnspireerd door Piet Mooren]

Ik heb een natuurvriend. Hij heet Rein. Hij is net zes jaar geworden. Zoals velen van Reins leeftijd is hij in de ban van dino's. Hij kent er meer bij naam dan ik. Thuis heeft hij een plank vol dinoboeken en model exemplaren van rubber en lego. Met zijn opa was hij eens naar Naturalis geweest. Daar had hij ademloos staan staren naar het geraamte van een dino die huizenhoog boven hem uittorende. Maar een echte levende dino, die had hij nog nooit gezien. Vanzelf.

Totdat hij te horen kreeg dat vogels afstammen van dino's. Kleine dino's met veren. Die veren waren eigenlijk niet om te vliegen, maar om die kleine koukleumen warm te houden. Watervlug waren ze. Op twee poten renden ze door de bossen of over de velden, hun armen fladderden mee. Vliegen kon je 't niet noemen. Nog niet. Want geleidelijk aan werden de veren aan hun armen en handen langer en steviger en lukte het soms om een korte zweefvlucht te maken. Of vanaf een tak naar beneden te zeilen. Een wereld ging voor ze open, er was geen houden meer aan, de een na de andere ging de lucht in. Ze waren vogels geworden.

Toen Rein dit allemaal hoorde, wist hij het meteen: die dino's kon hij in levende lijve zien! Hij wilde mee. Vogels spotten. Hij had alles bij zich: een verrekijker, een rugzak met alles erin wat je op zo'n veldexpeditie nodig hebt en een pet voor de zon.

De weg was lang die morgen. Of we niet even ergens op een bankje konden gaan zitten. Ik besepte dat we weliswaar evenveel meters aflegden, maar dat mijn kleine vriend daar een veelvoud van stappen voor moest zetten. De groene specht, die hij levensgroot in de telescoop zag, bracht even verlichting. Maar toen het beloofde bankje in zicht kwam, wilde Rein toch graag even zitten. Hij opende zijn rugzak, legde zijn vergrootglas opzij en haalde het deksel van zijn brooddoos. Drie boterhammen met pindaas en Nutella. Of ik er ook een wilde. Ik bedankte. Hij verslond ze alle drie.

Boven ons scheerden gierzwaluwen. Overenthousiaste dino's kon je die wel noemen. Die hadden zoveel schik in het vliegen, dat ze nooit meer op de grond kwamen. Zelfs niet om te slapen. Tenzij het echt niet anders kon: als ze een nestje hadden. Rein ging een nieuwe wereld binnen. Toen we samen naar een jagende blauwe reiger keken, nauwgezet observeerden hoe de slanke vogel laag en traag, met zijn ene stelt voor de andere, zijn stevige snavel als een speer in de aanslag, door het moeras waadde, zei hij zachtjes: 'Het lijkt wel een dino'. En na een bedachtzame stilte: 'Een velociraptor'.

Woordzoeker

Een grote en inspirerende woordzoeker, voor een ontspannen uurtje puzzelen.

U moet er wel rechttop bij gaan zitten!!

De overgebleven letters vormen vier nieuwe woorden. Kunt u die vinden?

ADEMHALING	HART	NETVLIES
ALVLEESKLIER	HERSENSTAM	NIER
AMYGDALA	HEUP	OKSELS
ARMEN	HIEL	ONDERKAAK
BAARMOEDER	HORMONEN	OORLEL
BEENDEREN	HYGIENE	ORGANEN
BEHARING	HYPOTHALAMUS	POLS
BILLEN	IMMUUNSYSTEEM	PORIEN
BLAREN	KEEL	PRIMATEN
BELESSURE	KIEZEN	RIBBENKAST
BLOEDVATEN	KLIEREN	RUGGENMERG
BORST	KNIEEN	SCHOUDER
BOTTEN	KRAAKBEEN	SLAGADER
BUIK	LEDEMATEN	SLEUTELBEEN
EELTVORMING	LEVER	TANDEN
EIERSTOKKEN	LICHAAM	TENEN
FLANK	LONGEN	TONG
GESLACHT	MAAG	VINGER
GEZICHT	MASSAGE	WANG
HAAR	MIDDENRIF	WENKBRAUW
HALS	NAGELS	WERVELKOLOM

De oplossing van de puzzel uit de Zonnewijzer nr 3 was:

VENSTERGLAS, ZONNEBRIL, BRILLENGLAS, OPTOMETRIST, POLARISATIEBRIL

De prijswinnaar is opnieuw: mevrouw Lee-Chang, app 22-32

Proficiat! U kunt uw prijs ophalen bij Hanneke de Jong

U kunt uw oplossing van deze puzzel inleveren bij

José Jacobs of bij gastvrouw Hanneke de Jong.

Doe ook eens mee, zoek de oplossing en waag een kans!

DE MENS

E	N	N	B	E	R	B	O	R	S	T	P	H	G	N	N	A
G	E	E	L	N	E	R	A	L	B	R	A	N	I	N	E	L
A	R	Z	O	E	I	R	O	A	I	A	I	E	G	E	T	A
S	E	E	E	M	L	P	U	M	R	R	R	N	I	T	V	D
S	I	I	D	R	K	I	A	S	A	M	I	H	T	A	L	G
A	L	K	V	A	S	T	C	H	S	M	O	I	A	M	I	Y
M	K	W	A	H	E	S	E	H	R	E	M	E	N	E	E	M
G	N	O	T	N	E	B	L	O	A	M	L	L	D	D	S	A
O	I	B	E	T	L	U	V	E	U	A	T	B	E	E	E	A
N	S	I	N	N	V	T	P	U	G	B	M	L	N	L	R	G
D	S	L	O	E	L	D	N	W	U	A	R	B	K	N	E	W
E	N	L	A	E	A	S	M	A	T	S	N	E	S	R	E	H
R	S	E	E	H	Y	P	O	T	H	A	L	A	M	U	S	O
K	E	N	I	S	E	N	E	E	B	L	E	T	U	E	L	S
A	M	G	T	R	K	I	W	F	H	L	R	R	R	N	A	N
A	N	E	N	O	O	O	E	A	I	U	O	I	E	E	G	E
K	E	E	L	I	L	P	R	R	G	R	K	B	V	I	A	N
M	P	A	N	E	V	T	V	G	S	R	N	B	E	G	D	O
G	N	I	L	A	H	M	E	D	A	T	K	E	L	Y	E	M
D	A	R	W	C	G	N	L	A	M	K	O	N	D	H	R	R
S	O	A	I	T	M	R	K	I	U	B	N	K	I	D	A	O
O	N	Z	E	E	P	B	O	T	T	E	N	A	K	E	I	H
G	E	N	R	G	E	S	L	A	C	H	T	S	L	E	E	M
G	E	G	R	E	D	U	O	H	C	S	P	T	E	F	N	N
N	E	G	N	O	L	L	M	N	E	R	E	D	N	E	E	B

Voor Marianne, de juf van onze gymclub

Steeds staan de laatste weken van het jaar
Onder het regime van een stel oude mannen.
En ook Koning Winter speelt heel graag de baas
Maar wordt hopelijk snel weer verbannen.
Eerst gaat Heilige Klaas en dan Santa Klaus
De strijd aan om wie mag regeren.
Dan ook nog de grijsaard "Het Oude Jaar",
Die de komst van het Nieuwe wil weren.

Het zijn deze donkere dagen rond Kerst
Die de mens tot bezinning laat komen,
Laat denken over al wat er is geweest
En over de toekomst laat dromen.

En als je al mijmerend je armen eens strekt
Uit frustratie eens stamp met je voeten
Van vreugde uitbundig de kamer ronddanst
Besef je ineens: "hoe had dat gemoeten
Wanneer ik niet elke week had getraind,
Maar lui in mijn stoel was blijven zitten,
Niet trouw elke woensdag naar De Back was geweest
Maar tot diep in de dag was door blijven pitten!"

Merry Christmas

Ik was dan zo stram en zo stijf als een plank
Kreeg de armen maar amper de lucht in
Met moeite een voet voor de ander gezet
Zonder te kreunen of zuchten.

Dank Marianne voor je stimulerend enthousiasme
Dank Marianne voor de oefeningen steeds weer
Dank Marianne voor de vrolijke muziekjes
En voor de spierpijn elke week weer.

Wij blijven ons best doen al worden we ouder
Wij sloven ons uit al zijn we niet meer zo goed
Ook bejaarde lijven behoeven beweging
Dat doen we omdat het van Marianne MOET!!

En weet je, we smokkelen soms wel een beetje
Als jij even een andere kant uit kijkt.
Maar toch zijn we er steeds weer elke woensdag
En dat we blij zijn met jou, dat blijkt.
Want behalve dit versje hier ook een presentje
Om je te zeggen hoe wij je waarderen
En om je te vragen of jij nog heel lang
Ons al dat bewegen wil blijven leren.

De Laatste weken van het jaar

Het gedicht dat hiernaast staat is van Gerda Steijns, die al meer dan 10 jaar bewegingslessen volgt bij Marianne Bezems. Ze maakt ieder jaar weer opnieuw een prachtig gedicht namens de groepsleden, waarin ze Marianne enthousiast bedanken voor de lessen. Maar dit vers zal ook U aanspreken.....

BEWEEGACTIVITEIT BIJ DE GROENE MUZE.

De Groene Muze wil mensen inspireren door ze de verbinding te laten ervaren tussen natuur, cultuur en beweging. Eén van de activiteiten is sportief bewegen en dans.

Elke woensdagochtend is er een beweegactiviteit voor ouderen. Deze wordt gehouden in wijkcentrum De Back, Schout Backstraat 33 te Tilburg van 10.45 uur tot 11.45 uur.

Daarnaast heeft De Groene Muze ook een Muze-atelier waar we werken met kleine groepjes van maximaal 8 personen voor meer aangepaste vormen van bewegen en oefeningen in een rustiger tempo. Marianne Bezems geeft deze lessen.

Mochten geheugenproblemen te veel opspelen dan is het ook mogelijk om in een kleinere groep mee te doen in het Muze-atelier of in workshops op locatie. Deze kleine groepslessen worden gehouden in het atelier/de studio van De Groene Muze in Mariëngaarde, Burg. Damsstraat 15-29 en worden ook verzorgd door Marianne.

Informatie kunt u inwinnen bij beweeg/dans coach Marianne Bezems.

Contactmogelijkheden: zie hiernaast.

Marianne Bezems-Moes

T. 0628371006

E. info@degroenemuze.nl

W. www.degroenemuze.nl

Halloween of driekoningen?

Als ik bezig ben met het maken van deze Zonnewijzer wordt ik via diverse media geconfronteerd met Halloween. En als ik erover nadenk wat het is kom ik niet verder dan uitgeholde pompoenen met een uitgesneden doodsgesicht, waardoor het licht schijnt van het kaarsje dat erin is gezet. Maar ik begrijp dat er tegenwoordig ook 'halloween-events zijn, feestavonden waarbij het de bedoeling is dat iedereen zich zo griezelig mogelijk uitdost om zo elkaar de stuipen op het lijf te jagen. Ook begint het gewoon te worden dat griezelig uitgedoste kinderen langs de deuren gaan. Als je de deur open doet roepen ze (althans dat is zo in de landen van oorsprong) "trick or treat!" wat zoveel wil zeggen als: "we maken je bang of je geeft ons snoepjes", dus zoiets als "je geld of je leven!".

Dit 'feest' is over komen waaien uit Amerika, Ierland en Engeland en heeft alles te maken met Allerheiligen en Allerzielen, twee christelijke gedenkdagen die op 1 en 2 november worden 'gevierd'. Halloween is een samentrekking van *Hallow-e'en*, oftewel *All Hallows Eve* (Allerheiligenavond, de avond vóór Allerheiligen) en vindt plaats op 31 oktober.

31 oktober was in de tijd van de oude Kelten oudejaarsavond. De oogst was binnen en het zaaigoed voor het komende jaar veilig gesteld en daarmee was het 'werkjaar' afgesloten. Maar de Kelten dachten ook dat dan de graven zich zouden openen en de geesten van de overledenen de levende mensen angst zouden aanjagen. Om die vóór te zijn verkleden ze zich als spoken en staken knolrapen in brand om ze te verjagen. Die rapen zijn in Ierland en Amerika vervangen door pompoenen omdat in die landen knolrapen niet voorkwamen, maar juist wel heel veel pompoenen.

Bovendien geloofden de Ieren dat een man zonder hoofd uit het graf zou opstaan en dan de hoofden van de levenden zou afhakken voor eigen gebruik. De 'pompoenenkop' werd hem daarvoor in de plaats aangeboden.

Ik werd met dit feest geconfronteerd toen mijn kleindochter met een vriendinnetje zich aan ons presenteerden. Ze waren prachtig verkled als een soort toverheks. Wel eng, maar ook prachtig, want deze meiden houden niet van verkleden in lompen. Verkleden is leuk maar het moet wel mooi zijn. Ik moest even ruggenspraak houden om te weten wat ze daarvoor in ruil wilden hebben, want ik ben met dit gebruik niet opgegroeid.

Natuurlijk, wij gingen ook op 'bedeltocht'. Dat was met Driekoningen, op 6 januari. 'Wij waren verkleed als koningen en eentje moest de zwarte koning zijn en werd met een gebrande kurk geschminkt. Ook wij hadden lichtjes bij ons, maar dat was een ster, die van Bethlehem, of lampionnen en wij zongen een liedje:

*Driekoningen, driekoningen
geef mij een nieuwe hoed!
Mijn oude is versleten,
mijn moeder mag het niet weten,
Mijn vader heeft het geld
al op de toonbank neergeteld..*

Ook het driekoningengebruik heeft een veel oudere oorsprong. Als het gevierd wordt is het hartje winter en koud. In veel vroegere tijden kon men nog niet zo goed voedselvoorraden aanleggen als nu. En het was natuurlijk al hele-

maal niet zo dat groenten in kassen werden geteeld of uit verre landen werden ingevlogen. Ze moesten het doen met gedroogde bonen en zaden, in het zout ingelegde snijbonen en gefermenteerde witte kool, zuurkool dus. Zouten en drogen waren eigenlijk de enige bewaartechnieken, waar later het wekken bijkwam. Dus in de winter was er veel armoe en was het voedsel schaars. Kinderen werden op bedeltochten gestuurd om bij de rijken wat extra's te bemachtigen. Dat zou de oorsprong zijn van dit soort tradities, Sint Maarten hoort daar ook bij, en is later door de Kerk gekerstend.

Och u weet vast ook wel uit eerdere verhalen dat ook het Kerstfeest van oorsprong het midwinterfeest was. Het feest van het terugkeren van het licht, het lengen van de dagen. En de glimmende kerstballen moesten de geesten, die over de winterse velden waarden, afschrikken en op afstand houden. De kerk heeft dit feest een ander verhaal gegeven, waarbij de pasgeboren Messias en nieuwe licht in de wereld is.

En wij, in deze 21^e eeuw... ? Wij houden wel van een feestje ook wij willen graag die lange donkere winter een beetje opvrolijken met gezellig kaarslicht en blinkende versiering. En lekkernijen.....die hebben we eigenlijk ook heel graag. En zijn de tochten langs de drukke winkels dan misschien een vervanging voor de bedeltochten...?

Gerda

Raad dit plaatje!

Mevrouw Diny Offermans daagt u uit. Zij stuurde mij bovenstaande foto om die in de Zonnewijzer te plaatsen. En dan moet daar de volgende vraag bij:

Wie weet wat er op deze foto staat? Wat is het en waar is het???

Schrijf uw antwoord op een briefje en lever het in bij gastvrouw Hanneke. Ik heb geen idee of er een prijs wordt uitgereikt aan degene die het goede antwoord weet, maar wij vinden het leuk om u uit te dagen.

Heeft u zelf ook zo'n zoekplaatje of misschien iets anders wat u aan uw medebewoners wil voorleggen?? Stuur het via Hanneke in en ik zoek een plaatsje daarvoor!!!

Gerda

Ik wil me graag aan u voorstellen:

Ik ben Martijn Dingemans en sinds 1 september 2023 ben ik werkzaam als teammanager 'zorg en welzijn' in opleiding bij u in Zonnehof. Velen van jullie heb ik al ontmoet, echter niet iedereen vandaar dat ik me aan u wil voorstellen.

Voor de duur van één jaar volg ik mijn opleidingstraject tot teammanager 'zorg en welzijn' binnen locatie Zonnehof. Naast de opleiding in de praktijk volg ik de theoretische opleiding 'bedrijfskundig zorgmanagement'.

Binnen dit opleidingstraject zal ik alle kennis en vaardigheden gaan aanleren die ik als teammanager nodig heb. Dit doe ik onder begeleiding van teammanager 'zorg en welzijn' Corina Versteeg.

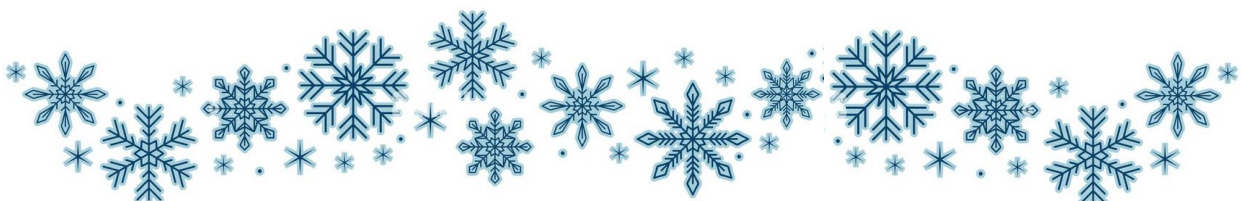
Vóór dit opleidingstraject heb ik jaren in de zorg gewerkt binnen Mijzo/Schakelring. Ik heb daar gedurende 10 jaar achtereenvolgens diverse studies gevolgd, die gerelateerd zijn aan de ouderenzorg. Ik ben gestart als ziekenverzorgende IG (individuele gezondheidszorg) tot aan HBO-verpleegkundige en alles dat daar tussen valt, bijvoorbeeld een specialisatie binnen de psychogeriatric. Het mooie vakgebied (ouderen)zorg is voor mij dus zeker niet onbekend en ik draag het een warm hart toe.

Maar goed, u wilt natuurlijk ook graag weten wie ik ben en hoe mijn privésituatie eruit ziet. Ik ben Martijn, 39 jaar oud en woon in Waalwijk. Ik ben getrouwd met Rochelle en heb twee prachtige dochters, Lisa en Lauren, van 2 en 5 jaar oud.

In mijn nu spaarzame vrije tijd ga ik graag een rondje joggen in de bossen. Ook ga ik graag naar een voetbalwedstrijd van PSV en gooi ik af en toe als amateur een pijltje in de lokale dartcompetitie. En natuurlijk gaat het overgrote deel van mijn vrije tijd naar mijn gezin. We maken graag en regelmatig uitjes naar de Efteling, de dierentuin of gaan weekendjes weg.

Met vriendelijke groeten,

Martijn Dingemans

10 jaar nummer 24

Zonnehof van
vóór 2010!!
Toen was het
huisnummer 30!
Het was te klein!
er moest een nieuw
gebouw komen!

2 december 2009 moest iedereen en alles verhuizen. Er waren twee locaties waar de bewoners terecht konden: De Duynsberg en Mariahof bij Amarrant, Bredaseweg. Hiernaast het galgenmaal ter afscheid. En daarna gingen ze allemaal echt weg.

De sloop kon beginnen. Dat gebeurde in de zomermaanden van 2010. Nel Poulus, die toen de Zonnewijzer maakte en in de straat er tegen-

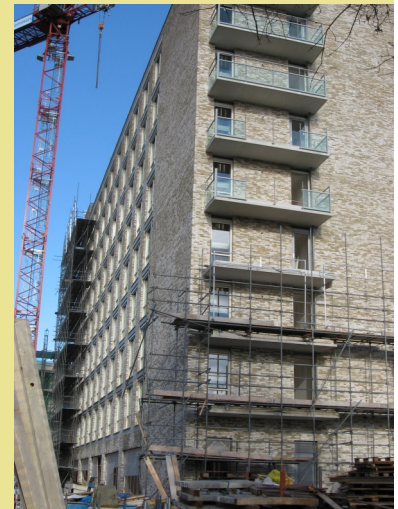
over woonde heeft hiervan een geweldige, heel nauwgezette fotoreportage gemaakt. Het is nu 10 jaar geleden dat het nieuwe gebouw werd betrokken.

Met deze foto's wil ik graag met u terugblikken op die turbulente tijd!

In de zomer van 2012 gingen de eerste palen de grond in en werd de vloer gelegd.

Zo'n gebouw optrekken doe je niet in een achternamiddag. Er is meer dan een jaar aan gewerkt.

Maar toen 2013 op zijn einde liep begon het ook van binnen ergens op te lijken en werd de verhuizing gepland.

Voorjaar 2014 was het zo ver! Terug naar Zonnehof!

Wij willen alle bezoekers van het buurtcafé een heerlijke decembermaand toewensen. Eerst Sinterklaas en daarna de Kerstdagen, gevolgd door Oud- en Nieuwjaar.

En niet te vergeten: het buurtcafé is weer open op 29 december van 17.00 tot 19.00 uur.

We zullen de tafels sfeervol aankleden. Je bent van harte welkom.

Wij wensen u gezellige dagen. En al vast een gezond 2024.

Het buurtcafé   Ans, Annemie, Thea en Anneke

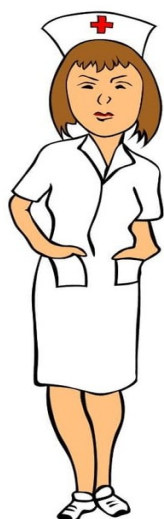
Afgelopen 5 oktober hebben we een teambuilding-avond gehad met alle medewerkers van Zonnehof. Het was een heel leuke avond in Broeder Liplap. De verzorging was geweldig, de muziekbingo een topsucces. Daarnaast hebben we veel gelachen, veel gedanst, geproost me elkaar en genoten!

Nogmaals dank aan onze organisatie: Joella, René, Nicole, Francien en Frank

Ervaart u ook problemen met het nieuwe zorgstelsel?? U bent niet de enige!
Ik las dit ergens en wil het u niet onthouden!

Het nieuwe zorgstelsel

De fysiotherapeut knijpt er tussenuit.
De logopedisten zijn sprakeloos.
De podotherapeut zit met kromme tenen.
De KNO-arts krijgt een brok in zijn keel,
voelt zich bij de neus genomen
en wordt een oor aangenaaid.
De oogarts ziet het somber in.
De neuroloog krijgt er de zenuwen van.

De verloskundige zit met de naweeën.
De gynaecoloog baart het zorgen.
De uroloog voelt aan zijn water dat het niet goed gaat.
De anesthesist is knock-out.
De cardioloog aanschouwt het met bloedend hart.
De dermatoloog krijgt er kippenvel van.
De geriater krijgt er grijze haren van.
Voor de chirurg snijdt het mes niet meer aan twee kanten.
De hematoloog wordt het bloed onder de nagels uitgehaald.
De gastroloog heeft er zijn buik van vol.
De internist wordt binnenste buiten gekeerd.
De diëtiste kan geen pap meer zeggen.

De psychiater snijdt het door de ziel.
De traumatoloog ergert zich bont en blauw.
Voor de apotheker is het een bittere pil .
De tandarts ziet er geen gat meer in.

Oh ja, en de patiënt?

Die is er goed ziek van!

Miek van Antwerpen (Westpoint)

KERST VERHAAL

HET KERSTSPEL

Voor dit kerstverhaal gaan wij terug naar de vijftiger jaren in de Tilburgse wijk “De Koningswei”. In deze wijk met een heel hechte gemeenschap was men er in geslaagd om zonder bemoeienis van de gemeente een heus kapelletje met ontmoetingscentrum te bouwen. Nu was het niet zo dat de wijkbewoners de kerk plat liepen, maar hun kinderen werden door kapelaan Soons en de sociale verzorgster van de wijk, Bertje Eijgenraam*, wel zo veel mogelijk op het rechte pad gehouden. De kapelaan was danig in zijn schik met zijn nieuwe kapelletje. Als dank organiseerde hij een kerstspel en nodigde iedereen persoonlijk uit met in het vooruitzicht dat de koffie, het kerstbrood en een borreltje gratis zouden zijn. Het kerstspel zou opgeluisterd zou worden met levende dieren en de op sensatie beluste wijkbewoners gniffelden al bij de gedachte wat er dan allemaal zou kunnen gebeuren.

De kleine kapel werd omgebouwd tot een heus theater en de kapelaan zag tot zijn blijdschap dat de zaal helemaal vol liep. Ze waren er allemaal: Jan Louwers met zijn negen kinderen, vrome Truus, een oude vrijsters die in de gunst van de kapelaan wilde komen, Klaas de Bont, de aannemer die nog nooit gewerkt had, en ouwe Sjaak, die zijn pruimtabak altijd opat. Kortom de hele wijk was present, de voorstelling kon beginnen.

De kapelaan kondigde onder luid applaus het kerstspel aan met de tekst “*Doodmoe kwamen Maria en Josef in Bethlehem aan en zochten een onderkomen voor de nacht*”. Zachtjes begon de muziek te spelen en de lichten op het toneel gingen aan. Maar na enkele minuten kwam Jozef met een rood hoofd van achter het toneel vandaan en fluisterde tegen de kapelaan, maar nog duidelijk hoorbaar voor de eerste vier rijen in de zaal, dat de ezel het podium niet op wou. De kapelaan dook achter de coulissen en zag hoe twee man samen met Maria probeerden de ezel van Jan Vrinten in beweging te krijgen. In de zaal begon men ongeduldig te worden en de kapelaan kreeg het er knap benauwd van. Hij wenkte heftig naar Jan Vrinten, maar Jan had een lange werkdag achter de rug en vond dit een uitstekende gelegenheid om een dutje te doen. Een goed geplaatste elleboogstoot van zijn geliefde Sjaan deed hem opschrikken. Morrend liep hij achter de kapelaan aan, schold een keer hard in het oor van de ezel en beloofde het dier een trieste afgang naar het slachthuis. De zaal lag plat en de ezel koos eieren voor zijn geld en sprintte het toneel op. Maria had echter niet gerekend op zo’n snelle opkomst en belandde met een sierlijke boog met de teugels nog in haar hand op de schoot van vrome Truus. Maria liep geschrokken het podium weer op, maar ach, het noodlot sloeg wederom toe. Door de ongelukkige val van Maria was het touwtje van het kussen, ze was tenslotte in verwachting van het kindeke Jezus, onder haar jurk los gesprongen. En een vroegtijdige bevalling in de straten van

Bethlehem zou afbreuk doen aan het oorspronkelijke kerstverhaal, dus deed de kapelaan snel het doek dicht. Dit snelle slot van het eerste bedrijf kon de stemming van de toeschouwers niet verpesten, integendeel ze hadden de grootste lol en de kapelaan moest ze tot stilte manen bij de aankondiging van het tweede bedrijf.

Het tweede en tevens laatste bedrijf vond plaats in een stal van Bethlehem. In de hoek stond een oude koe bij gebrek aan een os. Jozef kwam op en timmerde in een kleine tien seconden een vrij moderne kribbe in elkaar. Hij smoorde nog net een vloek toen hij op z'n duim sloeg. De bevalling werd om diverse redenen niet in beeld gebracht. Maria hield te der een veel te grote Jezus, die gemaakt was door schele Dien, vast. Behoedzaam werd de baby in de kribbe gelegd en werd de komst van de drie koningen afgewacht. De ster van Bethlehem was ondertussen door oververhitting uitgegaan, waardoor de stoppen sprongen en al het licht uitviel. Er ontstond paniek bij de regie. Het publiek kwam niet meer bij toen opeens het licht aansprong. Nel (de oude koe) bleek het linkerbeen van Jezus in haar bek te hebben. Ondanks het snelle ingrijpen van Jozef kon hij een amputatie niet meer voorkomen en in wanhoop zag de kapelaan zijn drie maanden noeste arbeid in rook opgaan. Maar het tweede bedrijf verliep verder vlekkeloos totdat Melchior, de zwarte koning, zijn tekst kwijt was. Ondanks verwoede pogingen van de kapelaan om hem weer op weg te helpen was Melchior, door plankenkoorts overmand, zijn hele tekst kwijt. Tot overmaat van ramp begon de ezel vervaarlijk te snuiven waarbij hij zijn kop in de lucht stak. Langzaam kwam hij op Melchior af, die het van schrik op een lopen zette. De schapen schrokken daar zo van dat ze van het podium afrenden de zaal in. Het publiek gilte het uit van plezier. De kapelaan sloeg z'n handen voor zijn gezicht en was wederom de wanhoop nabij. Langzaam verstomde het gelach in de zaal, de tranen van het lachen werden gedroogd en iemand begon spontaan "Stille nacht heilige nacht" te zingen. Weldra zong iedereen mee. Op het gezicht van de kapelaan kwam een warme glimlach en nadat het lied uit was zei hij diep ontroerd tot alle aanwezigen:

"Zalig en een gelukkig Kerstfeest voor jullie allemaal en voor iedereen op deze wereld"

Wybe Feenstra (Overgenomen en bewerkt uit CUBRA: auteur Cees Paradé.)

* **Bertje Eijgeraam** was de eerste sociaal-maatschappelijk werkster in Nederland en dus ook in Tilburg. Het was kapelaan Soons die haar aanstelde in de Koningswei.

Bertje Eijgeraam (staande vrouw net links van het midden) en Monseigneur Bekkers, die afscheid nam als pastoor van het Heike en dus van de Koningswei. 20 januari 1957

Tactiel Stimulering

Mijn naam is Sandra van Dijck. Alweer een tijdje geleden heb ik mij in de Zonnewijzer aan u voorgesteld. Ik kwam toen, in dienst van Mijzo, als welzijnscoach op Zonnehof. Ik hield me voornamelijk bezig met het welzijn van de bewoners van 'Somatiek' en de bewoners van de D-vleugel. Intussen is mijn functie veranderd. Ik ga de behandelingen *Tactiel Stimulering* voortzetten voor de bewoners van de woongroepen, maar mogelijk ook voor bewoners van 'Somatiek' en/of de andere bewoners van Zonnehof.

Er is wel wat veranderd wat betreft het aanbieden van deze behandelingen. Tactiel Stimulering (complementaire zorg) valt nu onder de reguliere zorg, zodat we binnen Mijzo Tactiel Stimulering aanbieden als er aanleiding voor is. Denk hierbij aan onrust, pijn, etc. Voor mij is het niet nieuw want ik geef al jaren Tactiel Stimulering aan diverse doelgroepen. Vanaf nu pas ik deze behandelingen dus ook toe op Zonnehof.

Tactiel Stimulering, wat is dat eigenlijk?

Tactiel Stimulering is een vorm van massage, beter gezegd is het een heel zachte aanrakingsmethode. Het biedt cliënten ontspanning, rust en een moment van extra persoonlijke aandacht. Het is een vast patroon van zachte en bewuste aanrakingen door strijkbewegingen, druk en vasthouden van het lichaam.

Door het aanraken van de huid worden de tastreceptoren, die zich in de huid bevinden, geprikkeld. Door deze activatie komt er een stofje vrij in je lichaam: oxytocine. Deze oxytocine (ook wel het gelukshormoon genoemd), bezorgt je onder andere een ontspannen gevoel, dus rust in je lichaam.

Maar behalve dat kan oxytocine nog veel meer voor iemand betekenen. Daarbij kunt u denken aan beter slapen, vermindering van angst en agressiviteit, een verbeterde herinnering en vermindering van pijn etc. Tactiel Stimulering kan bij alle cliënten worden toegepast als moment van extra persoonlijke aandacht. We passen deze techniek ook toe bij mensen met dementie en Parkinson, die vaak onrustig zijn of veel huilen, en ook bij mensen met autisme of niet-aangeboren hersenletsel.

Vaak wordt het hele lichaam licht gemasseerd, maar dit is niet persé noodzakelijk. Ook kan de behandeling op slechts een gedeelte van het lichaam worden toegepast of zelfs over de kleding heen als dat gewenst is.

De voordelen op een rijtje:

Lichaam

- * Rust en ontspanning
- * Vermindering pijn
- * Verbetering spijsvertering
- * Bloeddrukregeling
- * Ontspannen ademhaling

Geest

- * Verbondenheid
- * Lichaamsbesef
- * Vermindering angst
- * Vermindering stress

Wilt u meer informatie over de behandelingen Tactiel Stimulering, vraag er naar bij de zorgmedewerkers of bel of mail mij.

Warme groet,

Sandra van Dijck, 06-48533725, Sandra.van.dijck@mijzo.nl

Krok

Ze gaan verhuizen, eindelijk naar een eigen huis. Dus moet er worden geruimd en op zolder zijn de dozen na de vorige verhuizing direct achter het schot weggestopt. Er was toen net een baby geboren en geen tijd voor de inspectie ervan. Nu zijn ze toch eens wat beter aan het controleren wat er allemaal in zit.

De verrassing was wel heel groot: ....Krok.... de levensgrote lievelingsknuffel van heel lang geleden, kwam zomaar uit een doos tevoorschijn... Na het leegruimen van de meidenkamer thuis, is hij in een doos gestopt en nooit meer in beeld geweest.

Hun zoontje, die inmiddels 6 is, werd met het dier geconfronteerd en was meteen stapelverliefd op Krok, zoals hij nu heet. Na een ritje in de wasmachine mag, nee moet, hij mee in bed., of er nou wel of geen ruimte voor is....

En oma....? Zij pinkte met enige weemoed een traantje, toen ze het hoorde.....

Gerda

't miniaturoordorp SCHNEEWALD 2023

In Zonnehof is deze wintermaanden een echt miniaturoordorp verschenen. Het staat in de centrale hal en je kunt er niet voorbij lopen zonder je te laten verrassen door deze prachtige creatie.

De bouwer van het dorp is Huub van Gool. Huub is 85 jaar en woont sinds februari, samen met zijn echtgenote, in een appartement op de 8^e verdieping. Huub komt uit een bekende Tilburgse kappersfamilie. Zijn vader had eerst een dames- en heren kapsalon in de Alleenhouderstraat, maar opende later een dameskapsalon wat verderop in de straat en deed de herensalon over aan zijn broer.

Ook Huub werd kapper, net als zijn oudere broer, ook al had hij er in eerste instantie niet zoveel zin in. Na enkele jaren begon hij in de nieuwbouwwijk 't Sant aan de Everjachtstraat een dameskapsalon, in hetzelfde pand waar de herenkapsalon van Cas v.d. Broek gevestigd is. Ook hij komt uit een echte Tilburgse kappersfamilie. Beiden zijn nog lid geweest van de technische kappersclub, die wekelijks bijscholingsavonden hield, verzorgd door beroemde Nederlandse kappers. Dat gebeurde in Tilburgse horeca-etablisementen en ik begreep dat het meer was dan alleen bijscholing...

belangstelling, terwijl er nog een hoop werk verzet moest worden. Vooral de verlichting kostte hem de nodige hoofdbreken, maar het resultaat is geweldig. Je verbaast je over de variatie, de details en de hoeveelheid kleurrijke gebouwen. De entree is nu een stuk warmer en gezelliger gemaakt voor deze wintermaanden.

Huub bedankt!

Wybe Feenstra

Wij namen afscheid van:

overleden:

Mw. van Lieshout-EIM Kolen	92	13-sep-23
Dhr. J.H.J. de Kuijer	WG 32	18-sep-23
Mw. A.W.M. Kreemers	WG 36	4-okt-23
Mw. Mertens-Bergers	WG 36	18-okt-23
Dhr. Janssens	WG 32	20-okt-23
Mw. Ketelaars-van Doren	22.45	2-nov-23

Waar je ook bent
Ik zou het
niet weten
Niet in afstand
of tijd meten
Maar ik heb
je bij me
Diep in mij
Daarom ben
je zo dichtbij

Toon Hermans

Mevrouw Bertens stuurde onderstaand gedicht om met u te delen.

*Als ik dood ben, ben ik bij je
Want ik laat je nooit alleen
'k Ben onzichtbaar, toch aanwezig,
Al is 't anders dan voorheen.
Nee, je kunt me niet meer horen
En je kunt me niet meer zien,
Maar door vaak aan me te denken
Voel je mij toch wel misschien.*

*Als ik dood ben, ben ik bij je
Geloof mij maar op mijn woord,
'k deel met jou herinneringen
Daarmee leef ik in jou voort.
Moet je desondanks toch huilen,
Denk dan aan de mooie tijd,
Die we samen ooit beleefden,
Voel zo mijn aanwezigheid.*

*Als ik dood ben sta ik naast je,
Ben ik ver weg, toch dichtbij.
Ik blijf altijd op je wachten,
Eens dan kom je weer bij mij.
Het komt goed, pluk nu de dagen
Tot je ook je rust hier vindt,
Dan delen we opnieuw de liefde
Waar de dood het nooit van wint.*

Hans Cieremans

Blijdorp
Irma

Olifanten rouwen

Een maand geleden kwam op het nieuws het bericht dat de dierenarts de oudste Aziatische olifant in Nederland heeft laten inslapen. Irma was 53 jaar, wat uitzonderlijk oud is. Ze woonde in Blijdorp. Het ging niet meer goed met haar. Ze had gewrichtsproblemen en als gevolg daarvan veel pijn. Ook haar gebit takelde af, waardoor ze moeilijk kon eten en ze zonderde zich af van de kudde. Irma was de meest ervaren olifant en stelde zich vaak op als de leidster van de familie en zorgde er voor orde en rust. Ze heeft zelf zes kinderen op de wereld gezet en veertien kleinkinderen. En als oma beschermde ze de pasgeboren jonge olifantjes door boven het kalfje te blijven staan tot de moeder na de bevalling was gekalmeerd. Zo kon ze het niet dooddrukken uit frustratie over de pijn van de geboorte. Het besluit tot euthanasie was voor de arts en verzorgers moeilijk maar weloverwogen.

Irma was in het buitenverblijf gelegd, zodat de andere olifanten een nacht lang afscheid van haar konden nemen, voor ze voor autopsie naar de Universiteit Utrecht werd overgebracht. Meestal blijven de dieren de hele nacht binnen, maar nu liepen ze af en toe naar buiten om Irma met hun slurf aan te raken, naar haar te kijken en te ruiken.

Ook wilde olifanten staan soms in stilte bij de lichamen van dode metgezellen en beroeren later hun door de zon gebleekte botten alsof ze een herinnering omarmen.

Mooi is het verhaal uit 2003 van de matriarch, de aartsmoeder Eleanor in het Samburu National Park in Kenia. Toen ze verzwakte en stierf gaven de reacties van anderen olifanten ons een kijkje in hun geest en in hun hart. Eleanor leed aan een gezwollen slurf en een gekneusd lichaam en op een avond stortte ze op de grond. Twee minuten later probeerde Grace, een matriarch van een andere familie, haar met haar slag tanden weer op de voeten te tillen. Maar al gauw viel Eleanor opnieuw want ze was gewoon te ziek om door te gaan. Grace werd heel bedroefd. Terwijl ze geluiden maakte, bleef ze Eleanor duwen met haar slurf. Nog minstens een uur bleef ze bij Eleanor, zelfs toen haar eigen familie verder trok.

Tegen de ochtend was Eleanor dood. Op die dag benaderde Maui, een vrouw uit een derde familie, het lichaam. Met uitgestrekte slurf snoof ze, raakte het lichaam aan en deed vervolgens haar slurf in haar mond om de smaak te beoordelen. Ze zweefde met haar rechtervoet boven het lichaam van Eleanor, en trok toen aan het lichaam met haar linker-voet en slurf. Toen dit Eleanor niet wakker maakte, stond Maui over haar heen gebogen en wiegde zacht heen en weer.

Was Maui's schommelende gedrag een teken van het ontstaan van het besef dat Eleanor dood was? We weten het gewoon niet. Wat we wel weten is dat de olifanten tot een hele week na haar dood naar Eleanor's lichaam kwamen, sommigen om het lichaam te verkennen en een aantal om te rouwen. De olifanten werden kennelijk naar het lichaam toe getrokken als tot een magneet. Dat gebeurde zelfs toen de parkwachters de slagstanden van Eleanor's lichaam afsneden om stropers weg te houden en toen de roofdieren, variërend van leeuwen tot gieren, op het lichaam afkwamen. Ook Grace kwam terug naar Eleanor, maar in tegenstelling tot tijdens haar eerste benadering, deed ze dit keer geen poging om Eleanor op te tillen, ze stond daar slechts stilletjes.

Leden van Eleanor's eigen familie kwamen ook. Haar jongste dochter, een kalf van ongeveer vijf maanden, probeerde zich bij haar moeder te nestelen. Verward en overstuurd, probeerde ze drinken bij andere kalveren. Ze bleef terugkeren naar het lichaam van haar moeder. Helaas was deze baby te jong om zelfstandig te overleven en ze stierf ook.

Wat er zo opmerkelijk is aan Eleanor's verhaal, is dat olifanten uit vijf verschillende families reageerden op haar dood. Olifanten voelen een breed soort verdriet dat verder gaat dan een kleine verbonden familiegroep. En zelfs is de geschiedenis bekend van een olifant in een wildpark, Tarra, die een verdriet liet zien dat we 'soort overschrijdend' noemen. Dit dier had vriendschap gesloten met een kleine zwerfhond Bella. Het was leuk om het grote grijze, logge dier te zien lopen en spelen samen met de veel kleinere, witte ravot. Toen was Bella ineens verdwenen. Het personeel van het park merkte dat Tarra minder begon te eten en depressief leek. Toen Bella's lichaam werd ontdekt, ze was aangevallen door een wild dier, boden haar verzorgers Tarra de kans om de begrafenis van haar kleine vriend bij te wonen, maar ze bleef ongeveer op 100 meter afstand. De volgende ochtend zagen de verzorgers echter een voetafdruk boven op het graf. Ze geloven dat de olifant een korte eenzame reis heeft gemaakt om de laatste rustplaats van haar vriend te bezoeken.

Olifanten, en dit geldt voor meer dieren, hebben dus wel degelijk besef van onderlinge relaties en familie- en vriendschapsbanden. Ook als die verder gaan dan hun eigen jong. Hun rouwgedrag geeft ons daar een beeld van.

Gerda

Blijdorp. De vijftigste verjaardag olifant Irma. Ze geniet met haar jong van een feestmaal.

Creatief DNA

Geboren als derde in een gezin met vier dochters was ik gezegend met ouders die van niets iets konden maken, ouders met gouden handen. Alles wat mijn moeder zag maakte ze voor haar dochters, van driekonink-kostuums tot hotpants passend bij de mode en je leeftijd. Zelfs een roodkapje-jurk voor carnaval. Toen ik een week te vroeg als Roodkapje met mijn mandje de klas inkwam keken mijn klasgenootjes me vreemd aan, maar dat deed me weinig, want mijn moeder zei dat ik mijn hart moest volgen. Ook mijn vader zorgde voor sprookjes. Hij goot beeldjes van gips en verfde ze. Toen wij dit ook onder de knie hadden hielpen wij mee. Onze slaapkamers zagen er daardoor heel gezellig uit. Maar natuurlijk werden ze ook cadeau gegeven of verkocht.

Er was echt niets wat mijn ouders niet konden maken. Zo heeft mijn moeder ooit een heel bijzondere kerststal gemaakt van lapjes stof. Die heeft vele jaren in St. Jozefzorg gestaan en was opgenomen in de kerststallen-route van de VVV. Ook won mijn moeder met carnaval in de Schouwborg veel prijzen als best verklede. Zo herinner ik me haar als slangenbezweerder en met een door mijn vader gemaakte ezel. En voor de dansmarietjesvereniging, "De Hupmarjanekes", heeft ze wel 200 kostuums gemaakt en allemaal per kind op maat.

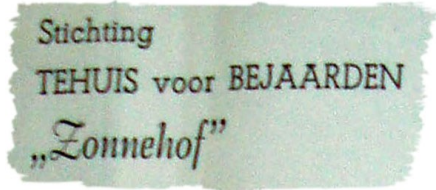

Nu werk ik sinds 1 December al weer 10 jaar in Zonnehof, waarvan de laatste jaren op woongroep 38. Daar ben ik de collega die bij wijze van spreken met het sprookjesmandje rondloopt. Naast het in stijl houden van de woongroep ben ik ook altijd bezig met creaties die passen bij het seizoen. Het een is nog niet klaar of het nieuwe ontwerp zit al in mijn koppie. Kleine cadeautjes voor bewoners voor een verjaardag of Gouden Bruiloft, een oppertje of attentie voor een collega, ik word er superblij van om de ander te verwennen met mijn creaties.

Ben je nieuwsgierig geworden door mijn verhaal? 9 december sta ik ook op de kerstmarkt van Zonnehof en laat ik zien wat je allemaal voor leuks kunt maken.

Angela Meeuwesen woongroep 38

UIT DE PREHISTORIE VAN ZONNEHOF

In 2016 werd 50 jaar 'Zonnehof' gevierd. In de lustrum-Zonnewijzer toen stond een tekst over de ontstaansgeschiedenis van Zonnehof. Het is de moeite waard die nog eens te plaatsen, zeker nu het nieuwe gebouw bijna 10 jaar bestaat.

De opening van het gebouw in 1966 was het begin. Maar de naam Zonnehof voor een te stichten instelling voor bejaardenzorg voor het niet-katholieke deel van de Tilburgse bevolking bestond al ruim tien jaar langer. Over die periode, tussen 1955 en 1966, gaat dit verhaal. We zullen dan zien dat, als er op een gegeven moment geen aanzienlijke obstakels van buitenaf waren ontstaan, een dergelijk tehuis er al vele jaren eerder had kunnen zijn.

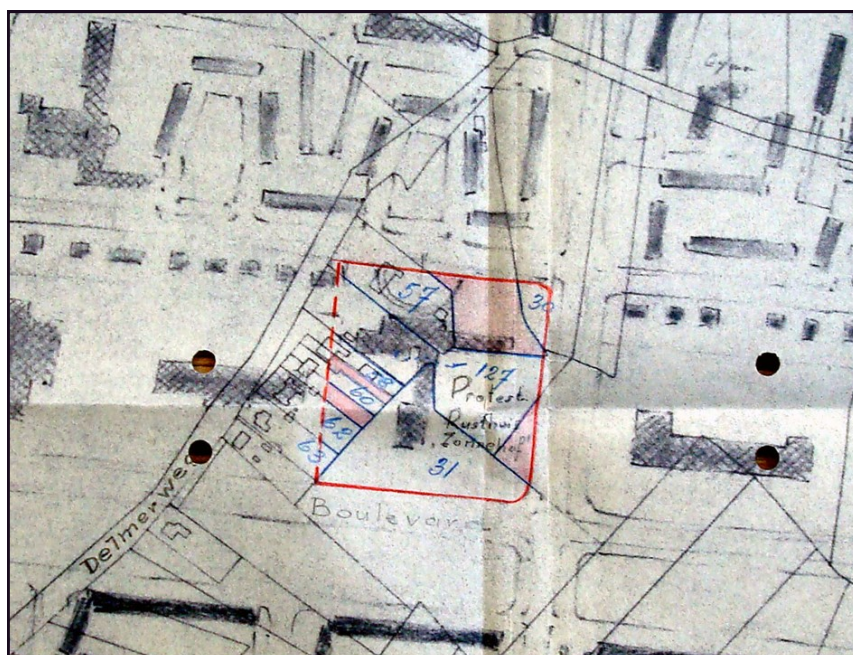
Op 12 mei 1955 richt een "voorlopig stichtingscomité" zich in een brief tot het College van Burgemeester en Wethouders van Tilburg. De eerste zin luidt: "Het moge u bekend zijn, dat in de kringen der Ned. Hervormde Gemeente en andere niet Katholieke bevolkingsgroepen reeds vele jaren de behoefte wordt gevoeld aan een tehuis voor bejaarden". Men heeft vernomen, dat het college "welwillend" staat tegenover het idee van de bouw van zo'n tehuis en men vraagt daarom financiële ondersteuning in de vorm van een "aanvangssubsidie" omdat door het comité "allerlei voorbereidende maatregelen te verrichten zijn, zoals het instellen van een prognose over de grootte der behoefte aan een dergelijk tehuis, gevolgd door het ontwerpen van een schetsplan e.d.". De brief is ondertekend door alle leden van het comité: Ds. J. A. Steenbakker Morilyon Loysen, G. Postma arts, K.P.A. Broerse, M. Bushoff (penningmeester) en H.R. Lauwaars (secretaris, wiens privébriefpapier ook is gebruikt). Opmerkelijk: al binnen een week, op 18 mei 1955, doen B&W een voorstel aan de gemeenteraad om de gemeentebegroting voor het lopende jaar zo te wijzigen, dat een voorbereidingssubsidie van f.1000,-- kan worden toegekend. De Raad besluit op 27 mei conform dit voorstel. Het voorstel wordt gesteund door de overweging dat: "Deze bijdrage correspondeert met het aanloopsubsidie dat bij Uw besluit van 23 januari 1953 is verleend aan de Stichting De Vredeburcht". Gelijke monniken ..... dus! 'De Vredeburcht', aan de Ringbaan-West, was het tweede bejaardentehuis op katholieke basis, na het in 1951 geopende 'Sint Jozefzorg' aan de Ringbaan-Zuid. Het gemeentebestuur vindt het kennelijk een goed idee om in het kader van de naoorlogse wederopbouw evenwicht te brengen in de levensbeschouwelijke achtergrond van de accommodaties voor bejaardenzorg. Per brief van 2 juni wordt het besluit, onder voorbehoud van goedkeuring van de begrotingswijziging door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, aan het comité meegedeeld.

Een paar maanden later gebeurt er iets opmerkelijks. Op 3 november 1955 richt een "voorlopig stichtingsbestuur" van de "Stichting Tehuis voor Bejaarden 'Zonnehof' te Tilburg' (met de zelfde voorzitter, secretaris en penningmeester als van het 'comité') zich tot B&W. Opmerkelijk is in de eerste plaats, dat er toen al een naam gekozen is voor het

beoogde tehuis. En in de tweede plaats is bijzonder dat er in dit stadium ook al een plek wordt voorgesteld waar dat 'Zonnehof' zou moeten worden gebouwd. Daarover blijken al "oriënterende besprekingen" gevoerd te zijn o.a. met wethouder, tevens locoburgemeester, Janssens. Ook is gesproken met de directeur van Publieke Werken en diens rechterhand als het om stedenbouwkundige zaken gaat, W.Vintgens. Die laatste was op dat moment volop bezig met de ontwikkeling van het ontwerp structuurplan 't Zand, waarvan de eerste bouw-fase nog moest starten. Annex aan dat plan was er al een schets, maar ook niet meer dan dat, van een uitbreidingsplan in een gebied ten zuiden daarvan: De Reit. In die toekomstige nieuwbouwwijk, waarvan aan het eind van een zogenaamde Oost-Westboulevard een nieuw gebouw voor de Katholieke Economische Hogeschool het meest westelijke sluitstuk zou moeten vormen, stelt men zich nu voor 'Zonnehof' te gaan bouwen:

"De door ons begeerde grond beslaat een oppervlakte van circa 1,5 H.A. en is gelegen op het oostelijk gedeelte van het onmiddellijk ten noorden van de geprojecteerde Hogeschool gelegen terrein".

De voorbesprekingen zijn goed geweest. De brief wordt door B&W doorgezonden naar de directeur van Publieke Werken, die op 1 december in zijn antwoord adviseert om posi-

tief op het verzoek te reageren. En hij voegt bij zijn briefje een kaart van het ontwerp van het bestemmingsplan 'De Reit', waarop de beoogde locatie in rood is gemarkeerd (zie hierboven). Hij vraagt om toestemming om hiermee bij de uitwerking van het plan rekening te mogen houden, maar merkt wel op, dat het terrein nog geen eigendom van de gemeente is. Achter het kaartje zit een kattenbelletje van een ambtenaar ter secretarie met daarop een overzicht van de eigenaren van de "voor het bejaardenhuis 'Zonnehof' bestemde gronden" aan het noordelijk deel van de toenmalige Delmerweg. Dat deel, dat eindigde met de spoorwegovergang bij Boerke Mutsaers, zou gaan verdwijnen. Met het kaartje en dit lijstje kunnen we dus nu nog precies reconstrueren waar het huis moest komen. Dat is nu op een plek op de noordwestelijke hoek van de kruising Cobbenhagenlaan en Conservatoriumlaan. Daar zou in de jaren '60 het inmiddels al weer verdwenen hoofdkantoor van 'Interpolis' verrijzen. Nu staat daar een torenhoog appartementencomplex. Op 19 december melden B&W aan het bestuur van de Stichting dat ze "in beginsel" bereid zijn "ertoe mede te werken, dat bedoeld terrein voor dit doel wordt bestemd". Dit alles wordt in voortgaande correspondentie in de eerste maanden van 1956 een en andermaal bevestigd. Het gemeentebestuur wacht nadere uitwerking van de plannen af.

Toch is 'Zonnehof' dáár ondanks deze welwillende houding van het gemeentebestuur en de aanvankelijk voortvarende besluitvorming nooit gekomen. Waarom moest het nog ruim 10 jaar duren voor de opening van een gebouw op een heel andere plek in De Reit kon plaats vinden? Het antwoord is gelegen in het gewijzigde economisch klimaat in Nederland, dat de armslag die de gemeente Tilburg had om zijn ambitieuze uitbreidingsplannen te verwezenlijken, ernstig zou gaan beperken. Dit blijkt uit een brief van 12 december 1957 van B&W aan het bestuur van de Stichting, waarin wordt meegedeeld dat "...in de gegeven omstandigheden, met het oog op de geboden bestedingsbeperking en de begrensde kredietmogelijkheden, de verdere afwikkeling van de plannen voor de bouw door de gemeente van het bejaardentehuis in de sector "De Reit" noodzakelijkerwijs enige stagnatie moet ondervinden . Wij kunnen u overigens verzekeren, dat wij zullen doen wat in ons vermogen ligt om, zodra mogelijk, aan de behandeling van de plannen verder voortgang te geven."

De economie in Nederland was onder invloed van de grote uitgaven die gemoed waren met de wederopbouw en verbetering van de sociale zekerheid na de oorlog zeer verslechterd. De door het rijk afgekondigde bestedingsbeperking verhinderde voorlopig verdere investeringen in de stadsuitbreiding en de gesubsidieerde woningbouw (ook van bejaardentehuisvesting). Eerst In 1959 kan een 'Ontwerp Structuurplan De Reit' worden vastgesteld. De realisatie van de plannen volgde pas begin jaren '60, toen de eerste fase van 't Zand al lang was volgebouwd. En daarom kan er ook pas op 8 februari 1961 door B&W een besluit genomen worden dat men in beginsel bereid is om het beoogde bejaardentehuis als zogenaamde "woningwetbouw" tot stand te brengen. Dat tehuis zal op oktober 1966 op een heel andere plek in De Reit geopend worden.

Bron: Regionaal Archief Tilburg: Archief van het gemeentebestuur van Tilburg, 1938-1985; dossiernrs. 4107-4109: Stukken betreffende de beschikbaarstelling van gelden en de toekenning van rijksbijdragen voor de bouw en uitbreiding van het bejaardencentrum Zonnehof aan de Professor Gimbrèrelaan; met jaarverslagen. 1955-1983.'

Foto's: Regionaal Archief Tilburg .

Gerard Steijns (voormalig gemeente-archivaris)

Spoorwegovergang bij Boerke Mutsaers, 1954, vanuit 't zuiden (links) en vanuit 't noorden (rechts). Op de rechter foto op de achtergrond de plek waar Zonnehof had moeten komen.

Even puzzelen

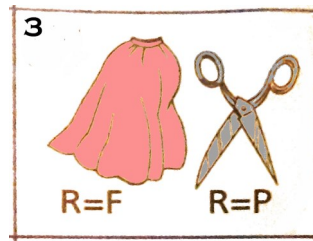
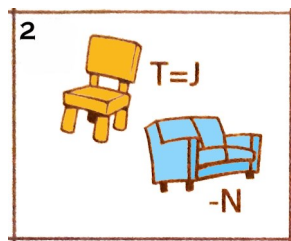
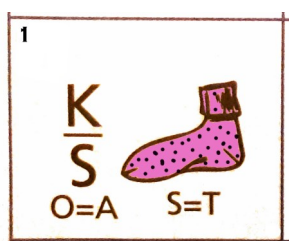
		6	3		
	2			6	
6		2		5	
	6	1			
2	3				6

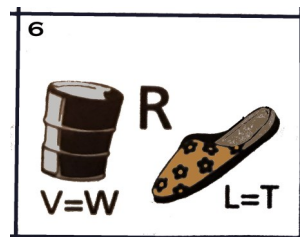
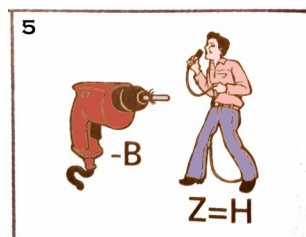
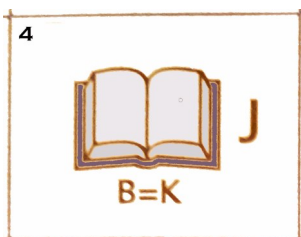
SIXY-SUDOKU

Houdt u van een uitdaging? Dan is deze voor u. In deze SIXY-sudoku moeten in elk vak de cijfers 1 t/m 6 komen, dus zowel in de getinte vakken als in de vet-omrande.

De oplossingen van al deze puzzels vindt u op pag. 48.

REBUS PUZZEL

1							
2							
3							
4							
5							
6							

U ziet hierboven 6 rebusjes. Als u die oplost krijgt u 6 woorden die u hiernaast kunt invullen. In de gele vakjes ontstaat dan een nieuw woord, dat alles met de Goedheiligman te maken heeft. Volg alle aanwijzingen nauwgezet!

Vul de woorden in volgens de omschrijvingen.

Sommige omschrijvingen zijn wat cryptisch.

Gelijke cijfers zijn gelijke letters.

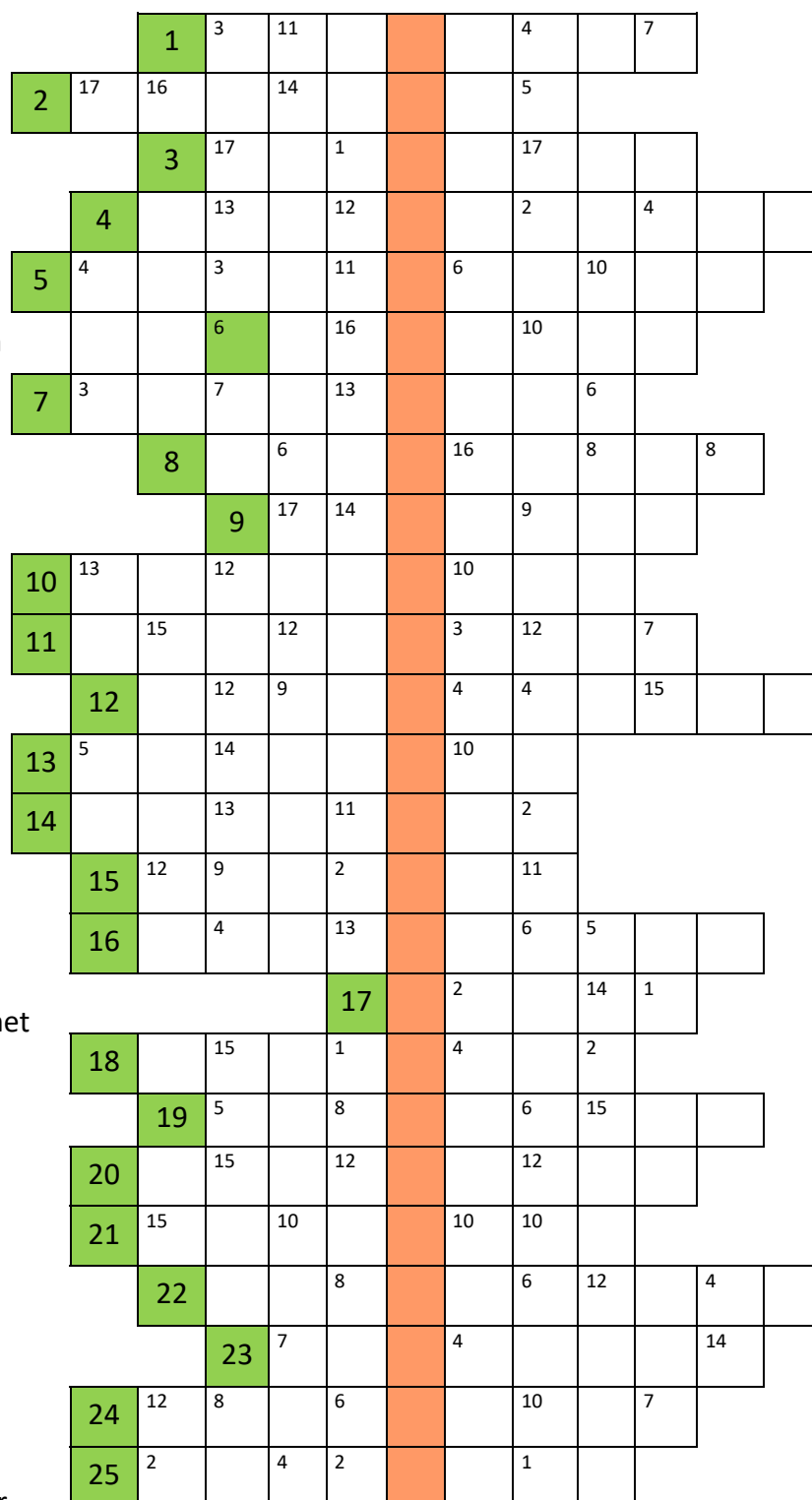
Bij juiste invulling vindt u in de

grijze kolom een wijze spreuk,

passend bij dit jaargetijde.

1. Daar strooien we tegen, maar niet met pepernoten
2. Om het 'oude' mee weg te knallen
3. Daar staat de Sint wel om bekend
4. Daar worden ze zo zwart van
5. Spinrag in de kerstboom
6. Zo 2023!!!
7. Dat rijmt op 'blijde gezichten'
8. Met een wortel in en een hoed op is hij het 'heertje'
9. Behalve dooien kan het ook ...
10. Daar kun je letters mee schrijven
11. Komt terecht in alle hoeken
12. Als het hard genoeg is jaag je ze wel weg
13. Hij komt op rendierkracht
14. En hij op paardenkracht
15. Wat is de naam van zijn paardje?
16. Daar heeft hij zakken vol mee
17. Feest voor de schoolkinderen als het maar koud genoeg is
18. Deze hoor je de laatste dagen van december overall
19. De 'achternaam' van Sinterklaas
20. Hij komt niet met de arrenslee maar met...
21. Daar bak je vrijers van
22. Daar strooien we mee, maar niet tegen gladde wegen
23. Dan is het haast alle dagen feest
24. Die mag niet aan op 5 – 12
25. Het hotel van Sinterklaas vorig jaar

WINTER-FILIPPINE

Uit 'Op een dag.....', vijftig voorleesverhalen over feesten, tradities en gebruiken, door Arend van Dam & Alex de Wolf.

1 januari, een nieuw jaar

OLIEBOLLEN EN VUURWERK

Naud kijkt naar de klok. Het is tien over elf. De tijd kan hem niet snel genoeg gaan. Opblijven is leuk, maar wakker blijven valt niet mee. Een paar tellen later kijkt hij weer. Het is nog steeds tien over elf. Staan de wijzers soms stil? Zijn zus Tess komt uit de keuken met een schaal vol oliebolletjes en appel-flappen. "Wil jij nog?" vraagt ze. Naud schudt zijn hoofd. Hij kan geen oliebol meer zien. "Eigenlijk is het een raar feest," zegt hij. "Wat is er nou leuk aan het tellen van de tijd?"

"Vraag dat maar aan pap en mam," zegt Tess. Naud kijkt naar zijn ouders. Die hangen onderuit op de bank en lachen om de flauwe grappen van een cabaretier. Dat schijnt ook te horen bij oud en nieuw: lachen om onbegrijpelijke flauwekul.

Plotseling ziet Naud voor het kamerraam twee bekende silhouetten. "Ik doe wel open!" roept Tess. Even later staan opa en oma in de kamer. "Het leek ons beter nu maar alvast te komen," zegt opa. "Straks barst het vuurwerk los," vult oma hem aan. "Dat vind ik een beetje eng." "Wij hebben ook vuurwerk, hoor," zegt Naud. "Nou ja, er zijn alleen nog een paar vuurpijlen over. Het meeste hebben we na het eten al afgestoken."

"Wat gaat de tijd toch snel," zegt opa terwijl hij een oliebol van de schaal pakt. "Nu is er alweer een jaar voorbij." "Niets aan te doen," zegt oma terwijl ze een appelflap met poedersuiker bestrooit. "Op 1 januari begint er nu eenmaal een nieuw jaar."

"Wat mij betreft was het oude jaar nog goed genoeg," zegt opa. "Laat dat nieuwe jaar nog maar even wegblijven. De Romeinen vierden Nieuwjaar op 1 maart. De christenen maakten er 25 december van omdat op die dag het kindje Jezus werd geboren. Toen kwamen de Spanjaarden naar ons land. Die wilden dat het nieuwe jaar voortaan op 1 januari begon. Zo gaat dat met tradities: ze veranderen in de loop van de tijd."

"Wat zijn dat, tradities?" wil Tess weten. "Dat is de manier waarop we iets vieren," legt oma uit. "Hoe vieren jullie bijvoorbeeld oud en nieuw?" "Met oliebolletjes," zegt Tess. "Met vuurwerk," zegt Naud. "En jullie?" "Met goede voornemens," zegt opa. "Ik ga dit jaar minder snoepen en meer bewegen." "Mijn jaar begint met nieuwjaarswensen zegt," oma. "Vroeger gingen we op nieuwjaarsdag bij de familie langs. Dan zeiden we: "Gelukkig nieuwjaar," en kregen we van alle opa's en oma's, ooms en tantes geld." "Geld?" vraagt Tess verbaasd.

"Ik ging vroeger met al mijn vrienden de straat op," vertelt opa. "En dan gingen we slepen." "Slepen?" roept Naud uit. Allebei tegelijk beginnen opa en oma te praten. Oma: "We gingen langs bij familie en dan kreeg je van iedereen een gulden voor in je spaarpot." Opa: "We liepen door de straten en namen van alles mee. Dan sleepten we een vuilnisbak mee en zetten hem in de fontein in de winkelstraat. Of we sleepten een plantenbak uit de winkelstraat mee en...."

Oma: "Omdat ik vroeger een krantenwijk had, ging ik ook langs de deuren met een nieuwjaarskaartje. En dan kreeg je soms een rijksdaalder."

Opa: "En die plantenbak tilden we op het dak van een schuurtje. In dat schuurtje vonden we een kinderwagen die we in de tuin van de burgemeester achterlieten."

"En toen?" vraagt Naud. "Toen kwam de burgemeester woedend naar buiten. Dat was lachen." "Zo is het wel genoeg, pap," zegt de vader van Naud en Tess. "Straks breng je de kinderen nog op verkeerde ideeën."

Plotseling begint op de televisie het aftellen. Naud en Tess tellen mee: "Tien, negen, acht, zeven, zes, vijf, vier, drie, twee, EEN: gelukkig Nieuwjaar!" Dikke zoenen. Stevige knuffels. En een snel glaasje kinderchampagne. Naud en Tess willen naar buiten. Ze doen hun vuurwerkbrillen op en steken de laatste vuurpijlen af. De volwassenen kijken in de deuropening toe. "Brrr," zegt oma rillend. "Kom," zegt opa, "we gaan weer naar binnen. "Wij komen zo," zegt Naud met een geheimzinnig lachje.

Als de grote mensen zijn verdwenen, geeft Naud zijn zus een por en zegt giechelend: "Zullen we ook gaan slepen?" "Ja, goed. Maar met wat dan?" Naud wijst naar de fietsen van opa en oma. "Goed idee," zegt Tess. "Die kunnen ze wel even missen. Weet je nog wat opa zei? Hij wil in het nieuwe jaar meer gaan bewegen. Nou, dan kunnen we hem daar goed bij helpen."

Als Naud en Tess even later weer de kamer binnenkomen, staan opa en oma net op. "Kom, we gaan maar weer eens", zegt opa. "Het vuurwerk heeft alle boze geesten weggejaagd, dus nu durf ik wel weer de straat op." Naud en Tess lopen mee naar de voordeur om opa en oma uit te zwaaien. Oma kijkt verbaasd om zich heen.. "Ik dacht toch werkelijk dat we op de fiets waren." "Ja, dat weet ik wel zeker," zegt opa. "Maar waar zijn ze gebleven?" Naud en Tess proberen zo onschuldig mogelijk te kijken. Toch komt opa voor hen staan en vraagt: "Weten jullie hier soms meer van?" "Nee, oop," zegt Naud. "echt niet."

"En jij Tess?" klinkt het nu streng. "Het schijnt iets met een gewoonte te maken te hebben," zegt Tess lachend. "Als de traditie klopt, liggen jullie fietsen waarschijnlijk op het dak van een of ander schuurtje." "Of misschien staan ze in de tuin van een of andere burgemeester," oppert Naud. Veel te snel hebben opa en oma hun fietsen ontdekt achter de struiken van de burens. "Komen jullie morgen nog bij ons langs?" vraagt opa. "We hebben nog een heleboel oliebollen over." "Ja, lekker," zegt Tess. "En we komen ook om geld te halen," zegt Naud met een knipoog naar zijn zus. "Dat is nu eenmaal traditie....."

Slepen op Oudjaarsavond

Veel leesplezier toegewenst!

En voor iedereen: de aller-
allerbeste wensen voor 2024!!!
Dat het een mooi, gelukkig en
gezellig jaar mag worden!!!!

Tot volgend jaar!

Weer met een nieuw verhaal.....

Marion Helmer

TILBURGS HOEKJE

Weet u nog dat er in de Tilburgse Koerier elke week een “Prent van de Week” stond die getekend was door Cees Robben.

Hiernaast ziet u er weer een.

U ziet het goed: ‘tauwoer’ op de ‘prikstoel’ die vindt dat hij iets te zeggen heeft.

En het lijkt of ‘tantoniusbild’ op de achtergrond aandachtig meeluistert.

Oplossingen van de puzzels van pagina 44 en 45

FILIPPINE: De goedheiligman hij komt echt

SIXY-SUDOKU

1	5	6	3	4	2
4	2	3	1	6	5
3	4	5	6	2	1
6	1	2	4	5	3
5	6	1	2	3	4
2	3	4	5	1	6

REBUS—PUZZEL

1. Kapstok	P
2. Sjoelbak	A
3. Fokschaap	K
4. Koekje	J
5. Oorhanger	E
6. Waterstof	S

Taawoer

Veel Tilburgers zijn wel eens geconfronteerd met de vraag: ‘witte wètter in de kèrk ammòl meej en teej begient?’ En dan moet het antwoord luiden: ‘Tabbernaokel, taltaar, tantooniusbild èn taawoer op de prikstoel’. Dit is een typisch dialectgrapje, dat mogelijk is omdat de Tilburgers geneigd zijn om, als een onzijdig zelfstandig naamwoord met een klinker begint, er het lidwoord ‘et’ meteen tegenaan te plakken. Zo zitten veel middelbare scholieren ook op ‘toodullefes’.

Dat komt niet alleen bij het lidwoord ‘et’ voor en ook niet alleen bij zelfstandige naamwoorden met een klinker aan het begin van het woord. Ook op

andere manieren wordt er gekoppeld. Een bekend grapje is dan ook het gezegde van iemand die zijn onzekerheid bij het kiezen uitdrukt: ‘kwokwieswèkwo’. En helemaal mooi is in dit verband de uitspraak over die vrouw die erg hoge nood had: ‘meesezaatzeeksezisse’. De Tilburgse dialectspreker wil niet moe worden en houdt het liefst zo kort mogelijk. Allerlei overgangen worden gewoon weggelaten. Daar moet je als niet-Tilburger wel even aan wennen: ‘Zotnie? Jè dè dènk!’

Even wat vertalingen voor wie het Tilburgs dialect niet machtig is:

‘Witte wètter in de kèrk ammòl meej en teej begient?’ =

Weet je wat er in de kerk allemaal met een ‘t’ begint?

‘Tabbernaokel, taltaar, tantooniusbild èn taawoer op de prikstoel’ =

Het tabernakel, het altaar, het Antonius-beeld en het ‘ouwe hoer’ op de preekstoel.

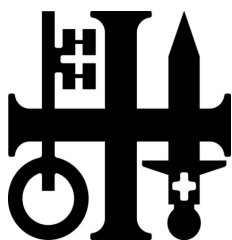
‘Toodullefes’ = Het Odulphus(Lyceum).

‘Kwokwieswèkwo’ = Ik wou dat ik wist wat ik wou.

‘Meesezaatzeeksezisse’ = Mee dat ze zat zeikte ze, zei ze.

‘Zotnie? Jè dè dènk!’ = Zou het niet? Ja, dat denk ik!

Zo’n jaar of vijftien geleden werd de Tilburgse Scheurkalender uitgegeven met korte verhalen die typerend zijn voor Tilburg en de Tilburgers vroeger. Hierboven leest u er een over hoe wij spraken over de geestelijken in de stad.

Parochie De Goede Herder

HH. Petrus en Pauluskerk

Vierwindenlaan 11, 5037 MN Tilburg (013) 467 05 80
'Petrus en Pauluskerk, parochie De Goede Herder'
Pastoraal werker: Hans Strijards

Zorgcentrum Zonnehof hoort tot het zorggebied van de HH. Petrus en Pauluskerk van parochie "De Goede Herder" aan de Vierwindenlaan.

Bezoek

Wilt u bezoek van iemand van de parochie, dan kunt u dat doorgeven aan het parochiecentrum, telefoon 013 – 467 05 80
of via de mail: petrusenpauluskerk@parochiedegoedeherder.nl.
We komen dan graag een keer bij u langs.

Maandelijke eucharistieviering

Naast de reguliere Eucharistieviering op zondag 9.30 uur is er elke eerste zaterdag van de maand om 18.00 uur een korte gebedsdienst met na afloop gezellig samen een kopje soep eten.

Elke eerste vrijdag van de maand om 10.30 uur is er een Eucharistie-viering met leden van de KBO, maar ook andere belangstellenden zijn hierbij van harte welkom.

Na afloop van de viering is er gelegenheid om koffie te drinken.

Vervoer naar de kerk

Wie graag naar de kerk komt, maar de kerk moeilijk kan bereiken, kan dat laten weten aan het parochiesecretariaat. Er zijn mensen bereid om u thuis op te halen om naar de kerk te gaan en ook daarna weer thuis te brengen.

Communie Academielaan

Veel mensen volgen op zondagmorgen op de televisie de Eucharistieviering. Op hetzelfde tijdstip is in de Petrus en Pauluskerk ook een viering. Vrijwilligers van de parochie brengen, aansluitend aan de viering in de kerk (tussen 11.15 en 12.00 uur), de communie thuis.

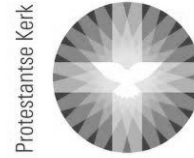
Wilt u op zondag ook de communie ontvangen, dan kunt u dat doorgeven aan het secretariaat van de parochie.

Oecumenische gebedsviering

De Petrus en Pauluskerk is ook betrokken bij de maandelijke oecumenische gebedsviering in Zonnehof. De pastoraal werker van deze kerk gaat daarin ook regelmatig voor.

**Protestantse Gemeente
te Tilburg en omstreken**

INFORMATIE

De Protestantse Gemeente te Tilburg en omstreken is veelkleurig en wil een gastvrije gemeente zijn. Onze visie is 'ontmoeten, inspireren en verbinden': we willen God, de ander en onszelf ontmoeten en het geloof dat ons inspireert verbinden met de dagelijkse wereld en werkelijkheid.

Elke zondagmorgen is er een kerkdienst in de Opstandingskerk, Professor Cobbenhagenlaan 8. De dienst begint om 09.30 uur.

Gemeenteleden die niet meer naar de kerk kunnen gaan en toch de eredienst op een later tijdstip willen meemaken, kunnen gebruik maken van een opname van de kerkdiensten.

Er is een kerkblad (de Leidraad) en een website: www.pkn-tilburg.nl. Via deze site kunt U de kerkdienst later op de dag en de kerkdienst van de voorbije week beluisteren. Ook vindt u informatie over de PCOB en Christelijke Maatschappelijke Vrouwenbeweging (voorheen Passage).

'Zingen in Zonnehof'

Elke tweede maandagmiddag van de maand, verzorgen we in de Salon in Zonnehof een zang- en ontmoetingsmiddag met christelijke liederen en teksten. Om 14.45 uur staan koffie en thee klaar; we zingen van 15.00 uur tot ongeveer 16.00 uur.

Contact

Algemeen contactpersoon namens de Protestantse Gemeente Tilburg:
Mevr. Cissy Mohr, Ouderling Pastoraat,
Harmelenstraat 10, 5045 AL Tilburg.
Tel.: 06-4471 8287, E-mail: cissymohr@hotmail.com

De Protestantse Gemeente is ook bereikbaar via het Kerkelijk Bureau:
Kerkelijk Bureau Protestantse Gemeente te Tilburg en omstreken
Bijsterveldenlaan 51, 5045 ZX Tilburg. Tel. 013-571 1906
e-mail: kerkelijkbureau@pkn-tilburg.nl

Wekelijks terugkerende activiteiten

MAANDAG	Tai-Chi Schaken Sjoelen	09.30-10.15 uur 10.30-12.15 uur 14.30-16.30 uur	Kees de Rooij Ad Mutsaerts Cynthia Schoggers Trudy van Gemert Jan Rossou
DINSDAG	Koersbal/ Jeu de Boules Geheugentraining	14.00-16.00 uur 14.00-15.30 uur	Ben Kleintjes Jo van Abeelen Astrid van Eijck
WOENSDAG	BINGO (eerste woensdag van de maand)	14.30-16.30 uur	€5.20
BREEK JE WEEK	Optredens/ films	14.30-16.30 uur	€5.20
DONDERDAG	Corrie's Crea Clubje (creatief bezig zijn) in de lounge	10.00-12.00 uur	Bewoners met zorg: Gratis. Bewoners zonder zorg: € 2,00
	Zingen (behalve laatste donderdag vd maand)	10.30-11.30 uur	Annie en Joelle
	Line-Dance Yahtzee Bewegen op Muziek	13.30-14.30 uur 14.00-16.00 uur 14.45-15.30 uur	Cynthia Schoggers Maja Visser Hennie Broers
Laatste DONDERDAG van de maand	Oecumenische Dienst	10.30-11.30 uur	
VRIJDAG (Vanaf 1 jan 2023 om de week)	Klassieke Muziek	10.30-11.30 uur	Annie Wolfs
Elke week	Rikken (Inleg €1,-)	14.00-16.00 uur	Nel Poulus
Laatste VRIJDAG van de maand	Muziekmiddag Buurtcafé	14.00-16.00 uur 17.00-19.00 uur	Johan Bushoff

Zonnehof

Prof. Gimbrèrelaan 24
5037 EK Tilburg
013 462 40 00

Mijzo

Eikendonklaan 2
5143 NG Waalwijk
Postbus 207
5140 AE Waalwijk
0416 67 12 00

www.mijzo.nl